

AKADEMIE MÚZICKÝCH UMĚNÍ V PRAZE
HUDEBNÍ A TANEČNÍ FAKULTA

HUDEBNÍ UMĚNÍ
HARFA

DIPLOMOVÁ PRÁCE

**EWA JAŠLAR-WALICKA - HARFISTKA
A UČITELKA**

AMELIA TOKARSKA

Vedoucí práce: doc. Mgr. Jana Boušková

Oponent práce: MgA. Ana Brateljević, Ph.D.

Datum obhajoby: 7.9.2020

Přidělovaný akademický titul: Mg.A

Praha, 2020

ACADEMY OF PERFORMING ARTS IN PRAGUE
MUSIC AND DANCE FACULTY

ART OF MUSIC
HARP

MASTER´S THESIS

**EWA JAŚLAR-WALICKA - HARPIST
AND TEACHER**

AMELIA TOKARSKA

Thesis Supervisor: doc. Mgr. Jana Boušková

Thesis Opponent: MgA. Ana Brateljević, Ph.D.

Date of thesis defense: 7.9.2020

Academic title granted: MgA.

Prague, 2020

Prohlášení

Prohlašuji, že jsem magisterskou práci na téma

Ewa Jaślar-Walicka - harfistka a učitelka

vypracovala samostatně pod odborným vedením vedoucího práce a s použitím uvedené literatury a pramenů.

Praha, dne

.....
podpis diplomanta

Upozornění

Využití a společenské uplatnění výsledků diplomové práce, nebo jakékoliv nakládání s nimi je možné pouze na základě licenční smlouvy tj. souhlasu autora a AMU v Praze.

Abstrakt

Diplomová práce s názvem „Ewa Jaślar-Walicka – harfistka a učitelka“ je prací biografickou. Monografie ukazuje Ewu Jaślar v širokém spektru jejího působení od školních let v Polsku a zlomového okamžiku vycestování na Mezinárodní harfovou soutěž v Hartfordu ve Spojených státech v roce 1969, přes dlouholetou hudební kariéru v souboru The New York Harp Ensemble, až po návrat do vlasti po třidvaceti letech a pedagogickou, pořadatelskou a popularizační činnost. Díky širokému tvůrčímu rozpětí Ewy Jaślar-Walické v oblasti hudby bylo možné věnovat jednotlivým aktivitám samostatné kapitoly. Zdrojem informací použitých v diplomové práci byly především rozhovory s mou dlouholetou učitelkou, dále novinové články a internetové prameny. Chtěla jsem také popsat pedagogické základy, na nichž jsou postaveny pracovní metody paní profesorky a náležitě ocenit její skutečný vliv na žáky a studenty. Tato monografie je první prací věnovanou Ewě Jaślar-Walické a dodatečnou motivací k jejímu napsání byl okamžik, kdy paní profesorka ukončila svou pedagogickou činnost na Státní všeobecně vzdělávací hudební škole Stanisława Moniuszka v Bílsku-Bělé v Polsku.

Abstract

Master's Thesis - „Ewa Jaślar-Walicka - harpist and teacher” - is a biographical work. This monograph follows Ewa Jaślar through a wide range of her work, including her formative school years in Poland, participation in the 1969 Hartford International Harp Competition in the United States, a long musical career with The New York Harp Ensemble, and her return to Poland after twenty-three years, with her subsequent pedagogical activities and efforts to popularize harp and organize concerts. Due to Ewa Jaślar-Walicka's wide creative range in the field of music, each chapter in this thesis explores a separate musical activity or topic. Primary sources of information for this Master's Thesis include interviews with Professor Jaślar, along with additional newspaper articles and online sources. This thesis describes the pedagogical foundations upon which Prof. Walicka's teaching methods are based, in order to better appreciate her lasting impact on her students. This monograph is the first publication to focus on Prof. Jaślar-Walicka, and was additionally motivated by the occasion of Prof. Jaślar's retirement from teaching at the Stanisław Moniuszko State Music School in Bielsko-Biala, Poland.

Obsah

1. Úvod	9
2. Biografický medailon a působení Ewy Jaślar-Walické	11
3. Harfistka New York Harp Ensemble	17
4. Učitelka a mentorka	21
5. Předsedkyně Polského harfového spolku	28
6. Šéfredaktorka Bulletinu Polského harfového spolku	33
7. Rozhovor s Ewou Jaślar-Walickou	35
8. Závěr	48
9. Přílohy	51
10. Prameny a literatura.....	54

1. Úvod

Tato práce je pokusem o bibliografii Ewy Jaślar-Walické – významné učitelky, nadané harfistky a rovněž výjimečného člověka na mé umělecké cestě. Mám tu čest znát Ewu Jaślar-Walickou už od svých nejmladších let, neboť právě pod jejím dohledem jsem zahájila ve svých sedmi letech studium hry na harfu na Státní všeobecně vzdělávací hudební škole Stanisława Moniuszka v Bílsku-Bělé. Harfa byla mým vysněným nástrojem a měla jsem štěstí, že zrovna ve stejném roce, kdy jsem nastoupila na hudební školu, začínala profesorka Jaślar-Walicka sestavovat svou harfovou třídu. Po dobu dalších dvanácti let mě provázela taji tohoto výjimečného a krásného, leč komplikovaného nástroje. Hodiny vedené paní profesorkou mě naučily vnímat hudbu ve více rozměrech. Ewa Jaślar-Walicka mě učila hrát a interpretovat skladby tak, abych předala krásu hudby posluchačům, poslouchat tak, abych slyšela, a také, což považuji za stejně důležité, jak být hodnotným člověkem v tomto bláznivém světě.

Studium hry na hudební nástroj je specifickým druhem cesty rozvoje, kde podle mého názoru hraje velkou úlohu osobnost učitele. Čas, který učitel a žák tráví spolu během vyučování, buduje vztahy. Pouto, které vzniká během dlouhých let studia, je nesmírně důležitým aspektem vzdělávání. Učení se napodobováním učitelovy techniky, následování vzoru, aktivní poslouchání hudby a učitelova pozornost představují ideální podmínky pro rozvoj. Vztah mistr-žák poskytuje nejlepší příležitost učit se „od člověka“, v blízkém kontaktu, pomocí fixování způsobu hry, ale i díky sdílení názorů, společnému hledání interpretací a v neposlední řadě prostřednictvím rozhovorů¹. Moudrý mistr si váží žákovy osobnosti a umí mu asistovat, podporovat jej v rozvoji a zároveň vnímat jeho individualitu a pomáhat mu rozvíjet nejsilnější stránky. Takto se k tomu vyjádřila profesorka Jaślar: *„Žák musí vidět ve svém mistrovi odborníka, autoritu a umělce, kterého chce následovat, mistr naopak mladého umělce směřuje a ukazuje mu různé možnosti v profesním životě. Odpovídá za přípravu na soutěže a soutěžní přehlídky, ale i na život ve světě profesionálních hudebníků, během vyučování diskutuje na téma různých interpretací a zároveň pozorně poslouchá názorům žáka“*².

Rakouský filozof Martin Buber, jeden z hlavních představitelů filozofie dialogu nazývané také filozofií setkání, tvrdí, že mistr by měl učit takovým

¹<https://gazeta.us.edu.pl/node/194851>

²Rozhovor s Ewou Jaślar-Walickou 28.02.2020, Český Těšín

způsobem, jako by neučil. Aby žáci zráli vedle něho, v jeho přítomnosti, v kontaktu s ním. „*Filozofie dialogu v opozici k myšlení, které se snaží uchopit člověka v rámci nějakého existujícího systému, zavrhuje vládnoucí filozofii subjektu a staví se proti možnosti subjektivního prožívání odlišného. Místo samotného, rozumného subjektu nahrazuje plně autonomní druhý subjekt, se kterým je možné navázat přímý dialog. Martin Buber popisuje různé aspekty vztahů, ve kterých žije člověk a hledá možnosti pro opravdové setkání, jež by se nakonec stalo zpřítomněním smyslu*“³. Myslím si, že právě takové setkání je příznačné pro vyučovací metody používané profesorkou Jašlar. Měla jsem to štěstí, že jsem se mohla vzdělávat v atmosféře úcty a v povznášející relaci ve třídě Ewy Jašlar-Walické. Dvanáct let strávených společně na hudební škole byly cestou, která mě utvářela, a jsou motivací k napsání této práce.

³M. Skura, *Dialogiczny sposób życia w filozofii Martina Bubera - koncepcja bliska pedagogicznym wyzwaniom?* „Człowiek-Niepełnosprawność-Społeczeństwo” 2016, č. 31, s. 25-38.

2. Biografický medailon a působení Ewy Jaślar-Walické

Ewa Jaślar-Walicka se narodila 18. září 1945 v Bytomi (Polsko). Její otec Zbigniew Jaślar vystudoval farmacii na Univerzitě Adama Mickiewicze v Poznani. Po studiu se přestěhoval do Katovic, kde získal zaměstnání. Zbigniew Jaślar měl hudební vlohy, už během vysokoškolského studia zpíval jako tenor v mužském kvartetu⁴. Matka Ewy Jaślar, prof. dr. hab. Bibiana Jaślarowa, působila jako vědecký pracovník na Slezské univerzitě v Katovicích, kde přednášela psychologii. V roce 1969 založila katedru psychologie na odloučeném pracovišti Slezské univerzity v polském Těšíně, kam se s celou rodinou přestěhovala⁵.

Bratrem Ewy Jaślar je Krzysztof Jaślar – režisér, novinář, autor kabaretních textů, spoluzakladatel kabaretu TEY z Poznaně, autor mnoha zábavních pořadů a porotce kabaretních přehlídek (mj. Přehlídky autorských amatérských kabaretů – PAKA). Jeho syn Filip působí v současné době jako první houslista kabaretního souboru Grupa MoCarta.

Ve věku šesti let zahájila Ewa Jaślar studium hry na klavír a ve věku třinácti let se rozhodla vyměnit svůj dosavadní hlavní nástroj za harfu. V roce 1964 absolvovala Všeobecně vzdělávací hudební školu 1. a 2. stupně Fryderyka Chopina v Bytomi.

Studium na Státní vysoké hudební škole ve třídě harfy pod vedením doc. Janiny Rzeszewicz dokončila v roce 1968. Ve stejném roce se ještě jako studentka začala připravovat na účast v Mezinárodní harfové soutěži v Hartfordu ve státu Connecticut, kde reprezentovala Polskou lidovou republiku. Cestu na soutěž zajišťovala Polská umělecká agentura PAGART, která se zaměřovala mj. na propagaci polských umělců. Bez jejího povolení nebylo v té době možné vycestovat za hranice Polska. Ministerstvo kultury a umění vydalo Ewě Jaślar

⁴Rozhovor s Ewou Jaślar-Walickou 28.02.2020, Český Těšín

⁵Ibid.

konzulární pas na pobyt v zahraničí. Pobyt měl trvat 14 dní, ale nakonec se protáhl na 23 let⁶.

Díky své účasti v soutěži získala Ewa Jaślar v roce 1969 roční stipendium u maďarského profesora Aristida von Würtzler, jenž byl pořadatelem soutěže, mistrem harfy i skladatelem. Po ukončení stipendia pokračovala Ewa Jaślar v magisterském a doktorském studiu u téhož profesora na New York University⁷.

Od samého začátku studií v USA vedla Ewa Jaślar-Walicka aktivní umělecký život a byla členem organizací sdružujících harfisty a hudebníky. V roce 1972 se stala členem American Harp Society – největšího mezinárodního sdružení harfistů. Byla také hudebním ředitelem Slavic American Cultural Association (Americká asociace slovanské kultury), účastnila se natáčení, rozhlasových a televizních pořadů, vystupovala sólově i v souborech v různých koutech světa. Díky dobré znalosti

cizích jazyků měla navíc na starosti moderování koncertů a takto obohacené koncerty New York Harp Ensemble představovaly výjimečnou show⁸.

V roce 1972 získala Ewa Jaślar-Walicka druhou cenu v celoamerické soutěži v San Diegu v Kalifornii. O šest let později debutovala sólově v Carnegie Recital Hall v New Yorku⁹.

Spolupracovala na harfových duetech jako jsou např. The New York Harp (s Margery Fitts) a The Warsaw Duo (s Barbarou Pniewskou). Byla také členem

⁶Rozhovor s Ewou Jaślar-Walickou 28.02.2020, Český Těšín

⁷Ibid.

⁸Ibid.

⁹Ibid.

tria The Slavic Arts Ensemble ve složení: Mieczysław Gubernat – housle, Janusz Kubiak (později Jacek Gębczyński) – violoncello, Ewa Jaślar – harfa¹⁰.

Svou zaoceánskou kariéru harfistky spojila Ewa Jaślar-Walicka s newyorskou skupinou The New York Harp Ensemble. Soubor čtyř harf vznikl v roce 1970, tj. rok po jejím přestěhování do USA. Zakladateli ansámblu byli mj. Aristid von Würtzler a Ewa Jaślar, která po dobu sedmnácti let působila jako první harfistka. Kvarteto se skládalo převážně z žen, občas se k nim přidával profesor Würtzler. I když se jeho mezinárodní složení často měnilo, soubor intenzivně pracoval a soustavně vystupoval dvacet osm let¹¹.

The New York Harp Ensemble (NYHE) byl jediný svého druhu, originální harfový soubor, který proslul po celém světě – vystupoval před známými osobnostmi: mj. v Bílém domě pro americké prezidenty: Jimmyho Cartera, Ronalda Reagana a Georga Bushe, a také ve Vatikánu pro papeže Jana Pavla II. na náměstí před svatopetrskou bazilikou, kde shromážděné publikum čítalo asi 10 tisíc osob. Tento koncert byl vysílán Vatikánským rozhlasem. Ewa Jaślar vzpomíná, že po skončení koncertu poděkoval z Polska pocházející papež účinkujícím anglicky a byl nečekaně potěšen, když mu dvojice polských hudebnic odpověděla v jeho mateřském jazyce¹².

NYHE vystupoval v pětadesáti zemích na pěti kontinentech: v obou Amerikách, v Evropě, Asii a Africe a vždy vynikal vysokou úrovní přednesu harfové hudby. Díky velkému množství koncertů v odlehlých koutech světa měla Ewa Jaślar příležitost vystupovat na neobyčejných místech. Na některá z nich takto vzpomínala v rozhovoru pro časopis „Zwrot“ vydávaný v Českém Těšíně:

„(...) Hrála jsem jak v Carnegie Hall a Alice Tully Hall v New Yorku, tak v malém divadle v Hong Kongu. V koncertní síni s kapacitou 6500 sedadel i v Kitimatu – 30 mil od Aljašky. V Portoriku i na Panenských ostrovech, v Indii i v Argentině, v Basileji i v Káhiře, v Bogotě i v Teheránu, v Manile i v Paramaribu, v Tegucigalpě i v La Pazu. Není možné spočítat ani porovnat tato místa a reakce posluchačů. Nelze srovnávat hraní pro mentálně postižené děti v Louisville ve státě Kentucky s koncertem v ruinách Tepotzotlan v Mexiku. Každý zážitek je jiný. Mám je všechny schované ve schránce nádherných vzpomínek na podzim svého života“¹³.

¹⁰Rozhovor s Ewou Jaślar-Walickou 28.02.2020, Český Těšín.

¹¹E.Świder, *Z harfą przez świat*, „Zwrot“ 2014, č. 6, s.13

¹² Ibid. s.13

¹³Ibid. s.13

V roce 1977 psala Ewa Jaślar-Walicka deníky z cesty do Indie. Úryvky těchto zajímavých memoárů byly zveřejněny v několika číslech Bulletinu Polského harfového spolku (č. 14–23)¹⁴.

V roce 1991 se harfistka vrací do Polska, kde se dříve nepříznivá politická situace pádem socialistického systému změnila k lepšímu. Usadila se v malém, ale historicky významném městě na jihu země, v polském Těšíně, a začala pracovat ve škole jazykového vzdělávání pro učitele (tzv. Učitelské kolegium cizích jazyků), kde učila angličtinu a dramu. Působila tam do roku 1997. V roce 1998 přednášela psychologii hudby na Slezské univerzitě.

Ve své rodné zemi se harfistka aktivně zapojila do dění v oblasti hudební kultury. Spolupracovala se Slezskou filharmonií, Agenturou „Silesia“, Těšínským hudebním spolkem, Orchestrem „Amadeus“ Agnieszky Duczmal, Vratislavskou, Bydhošťskou a Čenstochovskou filharmonií. V letech 1993–1995 působila jako první harfistka ve Státní opeře v Praze. Spolu s Moravskou filharmonií Olomouc pod vedením Yehudi Menuhina účinkovala ve francouzských Metách. Příležitostně hrála v duetech s flétnou (mj. s Grzegorzem Olejniczakem). Koncertovala sólově v České republice, Itálii (turné v září 2000) i v Polsku a kromě toho vystupovala na mnoha recitálech spojených s vyprávěním o historii, stavbě, repertoáru a významných virtuózech tohoto nástroje.

Ewa Jaślar-Walicka přispěla ke vzniku harfové třídy na Státní hudební škole Stanisława Moniuszka v Bílsku-Bělé v roce 2001. O několik let později, v roce 2008, byla rovněž zásluhou Ewy Jaślar, otevřena harfová třída na Základní umělecké škole v Českém Těšíně. V roce 2010 začala těšínská harfistka vyučovat hru na harfu jednu studentku Slezské univerzity v Těšíně.

Historie vzniku těšínské harfové třídy a zahájení výuky hry na tento jedinečný nástroj je spojen s osobou Anny Trefon – harfistky, která v současné době vede harfovou třídu na Hudební akademii K. Szymanowského v Katovicích. Když ve svých devíti letech zatoužila budoucí harfistka proniknout do tajů hry na tento nástroj, oslovili její rodiče profesorku Jaślar. Ewa Jaślar-Walicka takto popisovala začátky své pedagogické praxe v prvním čísle Bulletinu Polského harfového spolku:

„(...) O jeden nebo dva roky dříve, když jsem se zrovna na Hudební akademii ve Varšavě účastnila semináře z psychologie hudby, jež vedla prof. Maria Manturzevska, jsem nahlédla do staré učebny harfy, kde mě vřele přijala prof. Urszula Mazurek. Nebyla jsem tam léta, přesněji řečeno 25 let. Urszula Mazurek mi tenkrát představila své malé několikaleté žákyně, které mě naprosto

¹⁴Rozhovor s Ewou Jaślar-Walickou 28.02.2020, Český Těšín

*uchvátily. Tento zážitek způsobil, že jsem o něco později kývla na nabídku Anniných rodičů a začala ji učit hrát na harfu. Nyní má Hudební škola v Bílsku-Bělé harfovou třídu i nový nástroj a Anna je vítězkyně celostátních soutěžních přehlídek*¹⁵.

Všechny žákyně a studentky Ewy Jaślar-Walické se aktivně účastní hudebních festivalů a mistrovských kurzů, kde se vyznačují vysokou úrovní hry na harfu. Harfové třídy, které paní profesorka vybudovala, tvoří mikrokomunitu osob s vynikajícími hudebními dovednostmi, jejich rodin a také společnou platformu vnímavých, spolupracujících lidí. Obrovské nasazení Ewy Jaślar-Walické v rozvoji kultury a hudebního vzdělávání mládeže jí přineslo množství cen a vyznamenání. V roce 2010 obdržela Čestný odznak ministra kultury a národního dědictví za zásluhy v oblasti polské kultury a také Cenu ředitele centra uměleckého vzdělávání za zvláštní přínos k rozvoji uměleckého vzdělávání v Polsku. V roce 2011 byla oceněna v soutěži pořádané Kongresem Poláků v České republice „Takoví jsme“ cenou za popularizování harfy a vážné hudby mezi mládeží.

V roce 2003 se Ewa Jaślar-Walicka rozhodla založit Polský harfový spolek, jehož účelem je šíření povědomí o harfě na území Polska, sdružování hudebníků hrajících na tento nástroj a podporování mladých adeptů hry na harfu.

Aktivita Polského harfového spolku v oblasti popularizování harfové hudby mají celostátní, a dokonce mezinárodní rozsah, avšak vzhledem k tomu, že se sídlo organizace nachází v polském Těšíně, se mnoho akcí včetně Mezinárodní soutěže duet s harfou koná právě zde. Za zmínku stojí např. pravidelné koncerty pořádané ve spolupráci s institucemi působícími v regionu – Spolkem milovníků Těšínska, Slezským muzeem, Cafe Muzeum, Národním domem na polské straně řeky Olše a Polským kulturně-osvětovým svazem nebo kavárnou a čítárnou Avion na straně české. Každoročně vítají mladí adepti harfy nový rok koncertem „*Do nového roku s harfou*“, zatímco v létě oznamují radostné „*Vive les Vacances!*“. Tyto události se již natrvalo zapsaly do kalendáře kulturních akcí v Těšíně. Za svou práci v oblasti kultury byla Ewa Jaślar-Walicka oceněna vavřínem Stříbrné Těšíňanky města Těšína udělovaným rozhodnutím městské rady. Tuto cenu předal Ewě Jaślar tehdejší starosta polského Těšína Mieczysław Szczurek. Vavřín stříbrné Těšíňanky je ocenění udělované osobám, které se významným způsobem zasloužily o společnost, v níž působí, a jejichž činnost lze obecně považovat za následováníhodnou a může být vzorem pro ostatní. Stříbrná Těšíňanka byla Ewě

¹⁵ E.Jaślar, *Na marginesie*, „Biuletyn Polskiego Towarzystwa Harfowego” 2004, č. 1, s.4

Jaślar-Walické udělena v těšínském Divadle Adama Mickiewicze 11. listopadu 2012 během slavnostního zasedání samospráv Těšínska¹⁶.

V roce 2019 ukončila Ewa Jaślar po mnoha letech svou pedagogickou činnost na Hudební škole v Bílsku-Bělé a Základní umělecké škole v Českém Těšíně a odešla do zaslouženého důchodu. Nyní žije v Českém Těšíně, přesto poměrně velkou část roku tráví u své dcery ve Spojených státech. Je také stále aktivní jako předsedkyně Polského harfového spolku, připravuje další vydání Bulletinu a pořádá aktuální, již 9. ročník Mezinárodní soutěže duet s harfou, která se bude konat v roce 2021.

¹⁶<http://www.cieszyn.pl/?p=articlesShow&iArticle=7745>

3. Harfistka New York Harp Ensemble

V roce 1969 vznikl soubor čtyř harf The New York Harp Ensemble. Skupina přišla s originální vizí, která se ukázala úspěšná. Soubor založený Aristidem von Würtzler existoval dlouhých 28 let (1969–1997), během nichž odehrál tisíce koncertů ve více než šedesáti zemích světa a absolvoval nespočet televizních, rozhlasových a studiových natáčení. Ewa Jaślar-Walicka byla členkou souboru po dobu sedmnácti let a velmi často interpretovala party pro první harfu. V newyorském harfovém souboru hrála po boku Ewy Jaślar-Walické další Polka, Barbara Pniewska, která jako manželka Aristida von Würtzler spolupracovala se souborem nejdelší dobu. Složení souboru se během jeho dlouholeté existence několikrát měnilo. Vystřídaly se v něm harfistky Sandra Bittermann, Pattee Cohen, Coleen Cooney, Elizabeth Ethers, Rebecca Flannery, Monika Jarecki, Sylvia Kowalczuk, Dagmar Platilová a Dorell Maiorescu. Mnohé z nich zahájily po odchodu ze souboru vlastní sólové kariéry nebo se věnovaly vzdělávání dalších generací¹⁷.

Skupina se významně zasloužila o propagaci harfy – výjimečného, mezi posluchači však nepříliš známého hudebního nástroje. Od konce 60. let 20. století pořádalo kvarteto mnoho harfových koncertů, což vedlo k rozšiřování nabídky hudebnin pro tento nástroj. The New York Harp Ensemble vytvořil mnoho vlastních skladeb a transkripcí. Kromě toho spolupracoval s významnými skladateli, kteří psali skladby speciálně pro něj. Byly mezi nimi mimořádné osobnosti hudebního světa jako

New York Harp Ensemble
Music Director and Soloist: Aristid Von Würtzler

např. Leonard Bernstein nebo Karlheinz Stockhausen. Kvarteto často vystupovalo s premiérovými provedeními skladeb polských a maďarských skladatelů jako jsou Franz Liszt, Béla Bartók, Zoltán Kodály, György Ligeti, Zsolt Durkó, Frigyes Hidas,

¹⁷<https://harppost.blogspot.com/2017/04/interview-with-ewa-jaslar-for-harpa.html>

Tibor Serly, Józef Wiłkomirski, a také autorů ze zemí, které navštěvovali během svých cest. Níže uvádím podrobný seznam těchto skladeb:

- Bernstein, Leonard (USA): *Chorale and Meditation*
- Chiti, Gianopaulo (Itálie): *Breakers*
- Creston, Paul (USA): *Olympia Rhapsody* pro harfu
- Damase, Jean-Michel (Francie): *Concertino*
- Dello Joio, Norman (USA): *Bagatella*
- Durkó Zsolt (Maďarsko): *Serenata Per Quatro Arpas*
- Flagello, Nicolas (USA): *Arismo II.* pro čtyři harfy, *Island of Mysterious Bells*
- Hanuš, Jan (Československo): *Introduzione E Toccata*
- Hidas Frigyes (Maďarsko): *Hungarian Melodies*
- Hovhanness, Alan (USA): *Spirituals in Sunshine and Shadow*
- Kasilag, Lucrecia R. (Filipíny): *Diversions II* pro čtyři harfy
- Ligeti György (Maďarsko/Německo): *Continuum*
- Maayani, Ami (Izrael): *Arabesque* pro čtyři harfy
- Mchedelov, Mikhail (Sovětský svaz): *Song Procession* pro čtyři harfy a bicí
- Montori, Sergio (Itálie): *Iron Garden*
- Saygun, Ahmed Adnan (Turecko): *Three Preludes* pro čtyři harfy, *Three Melodies* pro čtyři harfy
- Serly Tibor (Maďarsko/USA): *Canonic Prelude* pro čtyři harfy
- Takemitsu, Toru (Japonsko): *Wavelength*
- Wha, Lin (Čína): *Amid Flowers Beside the River*
- Wiłkomirski, Josef (Polsko): *Concerto* pro čtyři harfy¹⁸

Repertoár NYHE se skládal z takřka dvou set skladeb od barokních, přes romantické, až po soudobé (Marcel Tournier, Carlos Salzedo, Marcel Grandjany). Aristid von Würtzler vždy přikládal velkou váhu potřebám posluchačů, proto měl soubor pokaždé připravené tři programy, z nichž mohli pořadatelé vybrat ten nejvhodnější pro dané publikum. Soubor byl navíc jedním z prvních, kdo do svého repertoáru zařadil vedle klasické hudby rovněž díla jiných hudebních žánrů. Na koncertech NYHE bylo možné slyšet také jazzová témata nebo Würtzlerova aranžmá jako např. Lisztovu *Uherskou rapsodii* č. 2., která byla prezentována na způsob imaginární cesty ve stylech charakteristických pro různé národy. Würtzler byl otevřeným člověkem a měl velký smysl pro humor. O svém souboru často mluvil jako o „svém harému“. Od vtipů neupouštěl ani během veřejných rozhovorů.

¹⁸https://en.wikipedia.org/wiki/New_York_Harp_Ensemble

Místa, kde bylo možné slyšet tento originální soubor, byla velmi různorodá. Nelze nezmínit ta nejprestižnější jako sídlo amerických prezidentů. V Bílém domě koncertoval NYHE celkem pětkrát, a to na pozvánku prezidentů Jimmyho Cartera, Ronalda Reagana, Georga H. W. Bushe a Billa Clintona. Harfistky spolu se svým hudebním ředitelem byly rovněž pozvány, aby zahrály pro papeže Jana Pavla II. Koncert se konal ve Vatikánu v roce 1985. V roce 1977 navštívila skupina prezidentský palác v Bogotě a v roce 1979 účinkovala v Hondurasu a na Filipínách.

Na tomto místě bych ráda zacitovala ze vzpomínek Barbary Pniewské, která byla nejdéle hrající členkou souboru: *„Vystupovali jsme v pětadesáti zemích, v mnoha z nich vícekrát, v některých z nich v tolika městech, že není možné si je zapamatovat. Musela bych nahlédnout do diářů, které Aristid někde schovával. Ve Státech jsme nehráli pouze na Aljašce. V Kanadě jsme hráli od Vancouveru až k Montrealu. Přemísťovali jsme se autem, dokonce i v zimě!”*¹⁹.

Od druhé poloviny 80. let se skupina pravidelně vracela do Maďarska. V roce 1988 koncertovala v Szombathely, Soproni a Kőszegu. O něco později zahrála velmi povedený koncert v Budapest Congress Center. V roce 1985 vydalo nakladatelství Hungaroton její nahrávku s barokní hudbou, která byla již dříve natočena v New Yorku.

Takto dlouhodobé působení s sebou přinášelo koncerty v nejrůznějších podmínkách, někdy extrémních, například v Jižní Americe, kde kvůli vysoké vlhkosti vzduchu měly harfistky problém udržet ladění nástrojů. Díky četným cestám a mnoha rokům stráveným na turné získal soubor bohaté zkušenosti ve všech záležitostech spojených se

stěhováním a přepravou harf. Členky NYHE koncertovaly v mnoha zemích a cestovaly podle místních možností a různými dopravními prostředky jako autobus, vlak, loď, letadlo, přívěs atd. Své zkušenosti rády předávaly jiným harfistkám a výrobcům harf²⁰.

¹⁹<https://web.archive.org/web/20120321161741/http://harfak-es-harfasok.blogspot.com/2011/04/interview-with-barbara-von-wurtzler.html>

²⁰<https://www.swansonharp.com/traveling-with-the-new-york-harp-ensemble>

Würtzler byl nesporným ředitelem a hnací silou souboru. S velkým nasazením a přesností se snažil vytvořit ty nejlepší podmínky nezbytné pro dosažení úspěchu. Podrobně analyzoval program, jevištní výraz, reklamu a kontakty s médii. Avšak, jak sám přiznal, od samého počátku se na organizaci spolupodílela Barbara Pniewska, která byla také autorkou některých transkripcí. Je třeba zdůraznit, že spolu s manželem zastávala důležitou roli v životě souboru.

Skupina ukončila svoji činnost v roce 1997 po Würtzlerově smrti.

Takto na NYHE vzpomínala Ewa Jaślar-Walicka:

„(...) Soubor vznikl rok po mém příjezdu do USA. Nebyla jsem zdaleka jedinou harfistkou z komunistického bloku, která uměla dobře hrát na harfu a nehodlala se hned vrátit do klece. O dva roky později byly součástí souboru dvě Polky, Češka (Dagmar Platilová) a Rumunka (Dorela Maiorescu). Každá z nás se musela v New Yorku nějakým způsobem užit a najít si čas na dlouhé zkoušky a později také na delší a delší cesty. Avšak čím více koncertů jsme hrály, tím více skladatelů pro nás psalo, a tím více jsme se do toho pohroužily. Koncerty, hudební festivaly na lodích, natáčení, rozhlasové a televizní pořady, účast v „talk show“, pořady pro školy a čím dál delší trasy včetně turné kolem světa. Celkem jsem vystoupila v pětadesáti zemích na pěti kontinentech. Nejčastěji vzpomínám na turné po Latinské Americe, pak po Číně a Indii”²¹.

²¹Rozhovor s Ewou Jaślar-Walickou 28.02.2020, Český Těšín

4. Učitelka a mentorka

Jako první žákyně, kterou Ewa Jašlar učila od úplných začátků, tj. od prvního ročníku hudební školy, velmi mile vzpomínám vyučovací metody paní profesorky. Podle mého názoru jsou tyto metody postaveny na hluboce promyšlených základech plných úcty k druhému člověku a pozornosti, která z této úcty pramení. Již první hodiny, během nichž technické základy střídaly improvizace nebo skladby žáků, rozvíjejí dovednosti mladých harfistů a také umožňují najít důvěru ve vlastní sílu, což představuje pro žáka velkou motivaci. Svůj první rok studia hry na harfu jsem strávila hraním nikoliv podle not, ale podle sluchu. Učila jsem se opakováním melodií, které učitelka zpívala nebo hrála. Do dneška si pamatuji improvizace, které byly důležitou součástí téměř všech hodin, a svobodu ve hledání hudebních frází hodících se k tématu. Ewa Jašlar sedávala ke druhé harfě a žák po ní opakoval zajímavé tony, harfové efekty nebo reagoval na hudební fráze. Díky tomu vznikaly nádherné hudební příběhy, které fascinovaly děti a hudba se před očima mladého člověka odhalovala jako poutavá krajina barev, faktur a nálad. Paní profesorka je vždy otevřena nápadům svých žáků, se zájmem a úctou podporuje mladé skladatele, učí je mluvit univerzálním jazykem hudby. Nesčetněkrát se improvizace proměňovaly v celé skladby. Osobně si pamatuji svoji první skladbu „V Číně...“, která nejen vznikla, ale byla rovněž zapsána během vyučování. Vidíme zde inspirující postoj – úctu, kterou projevuje Ewa Jašlar vůči každému žákovi od jeho nejmladších let. Zájem o člověka, jeho osobnost a individualitu je krásným východiskem pro výuku. Z mistra se stává průvodce, kterého žák následuje svým vlastním jedinečným způsobem. Tyto základy mají později po mnoha letech svůj odraz na znění, způsobu interpretace, odvážném hudebním hledání, otevřenosti vůči novým inspiracím a také na postoji vůči jiným lidem.

V pozdějších letech nechává Ewa Jašlar svým žákům velkou svobodu, pokud jde o výběr skladeb nebo zakládání kamerálních souborů. Velmi často jsem jí nosila své vlastní seznamy skladeb, které jsem chtěla nutně zahrát. Pamatuji si, že jsme během vyučování velmi často procházely spolu s paní profesorkou noty uložené ve skříni. Se vzrušením jsem pak sedávala k harfě a hrála jednotlivé strany, seznamovala se s dalšími a dalšími díly. Tímto způsobem jsem si nejen procvičovala čtení not a vista, ale poznala jsem také velmi rozsáhlou harfovou literaturu. Myslím si, že i to představuje jeden z mnoha talentů v didaktických metodách Ewy Jašlar, že zdánlivě méně zajímavé aspekty studia dokáže proměnit v něco příjemného.

Mnoho času věnuje Ewa Jaślar-Walicka také harmonii skladeb. Docela moderním přístupem je nezapisování pedálů v počáteční fázi práce nad skladbou. Paní profesorka vždy povzbuzuje žáky, aby přemýšleli, proč se vedle noty objevuje konkrétní znaménko, jak se v daném okamžiku mění harmonie, kam vede další modulace. Vědomý přístup ke kompozici otevírá vnímání především hudby a jejího proudění, který je obsažen v notovém zápisu. Samozřejmě v pozdější etapě práce nad skladbou je dobré zapsat pedály kvůli systematizaci práce nohou. Přesto jsem se jako profesionální harfistka mnohokrát ocitla v situaci, kdy se na našem stojanu objevují noty bez zapsaných pedálů a my si, lidově řečeno, musíme poradit. Postup, který nás naučila paní profesorka, umožňuje rychlejší analýzu kompozice i snadnější hraní skladeb a vista, a díky tomu efektivnější práci v orchestru.

Dalším aspektem didaktických metod Ewy Jaślar-Walické, který nelze opomenout, jsou aktivity v oblasti komorní hudby. Již ve svých osmi letech, tj. ve druhém ročníku, jsem začala hrát v duetu. Takto brzké začátky ve společném muzicírování jsou pro mladé instrumentalisty velmi rozvíjející. Děti se učí vzájemně poslouchat a doprovázet melodickou linii. Hrají převážně se svými kamarády, navzájem se inspirují a motivují k práci, díky čemuž mezi nimi vzniká dodatečné pouto. V dalších letech studia se všichni žáci Ewy Jaślar-Walické zapojují do mnoha komorních souborů. Svůj podíl na tom má také Mezinárodní soutěž duet s harfou v Těšíně pořádaná Polským harfovým spolkem v čele s předsedkyní Ewou Jaślar. Většina svěrenců Ewy Jaślar se účastnila této soutěže alespoň jednou, naprostá většina z nich se však úspěšně účastní všech ročníků. Ewa Jaślar vždy pobízí starší studenty (na úrovni střední školy) k zakládání větších komorních souborů – kvartet, kvintet atd. To umožňuje mladým harfistům hrát mnohem širší repertoár, jako např. koncerty na harfu s doprovodem smyčcového orchestru, nahrazeným smyčcovým kvartetem nebo kvintetem. Jedná se o skvělou přípravu před prvními sólovými koncerty se symfonickým orchestrem.

Je potřeba zmínit, že Ewa Jaślar s velkým zájmem podporuje rovněž všechny hudební iniciativy mladých harfistů. Nikdy jsem se nesetkala s odmítnutím pomoci a každému mému nápadu se dostává dobré rady a potřebné podpory. Jako nesmírně otevřená učitelka, umožňuje paní profesorka svým žákům hledat vlastní uměleckou identitu. Když jsem se na střední škole začala zajímat o současnou hudbu, mohla jsem počítat s podporou v realizaci projektů spojených s experimentální nebo jazzovou hudbou. Souhlas s hledáním, zkoušením různých interpretací a objevováním oceánů hudby – to jsou nádherné

lekce. Je to čas, aby člověk pochopil, kam směřuje ve své hudbě, aby našel svou vlastní uměleckou cestu. Myslím si, že na tom mají velký podíl znalosti a bohaté zkušenosti paní profesorky, a s tím spojené široké kompetence.

Ewa Jaślar-Walicka pořádá koncerty své harfové třídy již od nejnižších ročníků. Tato pro žáky důležitá kulturní událost jim umožňuje zvyknout si na pódium jak ve škole, tak mimo ni. Svůj první veřejný koncert jsem zahrála po devíti měsících studia hry na harfu. V dalších letech se každoročně konaly minimálně dvě vystoupení ve škole a dva koncerty v Cafe Muzeum v polském Těšíně. Na střední škole jsem měla tu čest hrát koncerty spolu s paní profesorkou na mnoha scénách. Myslím si, že propagováním svých žáků a možností koncertovat pro školní a mimoškolní publikum, připravuje Ewa Jaślar mladé harfisty na to, co je čeká, pokud si zvolí cestu profesionálního hudebníka. Je to také důležitá lekce zvládnutí stresu a trémy, posilování víry ve své vlastní síly a skvělá příležitost pro analýzu svých dovedností. Tímto způsobem si můžou žáci ještě během studia vyzkoušet, zda jim vystupování před publikem dělá radost a jestli je to práce, kterou by chtěli v budoucnu dělat.

Ewa Jaślar udržuje kontakty se svými žáky i poté, co dokončí školu. Podobně jako moje spolužačky se i já se svou bývalou profesorkou pravidelně setkávám a rozmlouvám. Ewa Jaślar se vždy zajímá o další úspěchy, koncerty nebo pochybnosti, které se objevují na její cestě. Vždy ochotně podporuje další nápady a nabídne své rady.

Žáci Ewy Jaślar-Walické reprezentují světovou úroveň hry na harfu. Níže uvádím úspěchy dvou harfistek, které své studium hry na harfu začaly u Ewy Jaślar a dosahují mezinárodních úspěchů.

Klara Wośkowiak je dnes harfistkou Národní filharmonie ve Varšavě. V letech 2015–2017 se účastnila Orchestrové akademie Bayerische Staatsoper v Mnichově. Absolvovala bakalářské studium na Royal Academy of Music v Londýně v harfové třídě Karen Vaughan a následně magisterské studium v Haute Ecole de Musique v Lausanne v harfové třídě Letizii Belmondo. V akademickém roce 2012/2013 se účastnila výměny s Conservatoire national supérieur de musique et de danse de Paris, kde studovala v harfové třídě Isabelle Moretti a Genevieve Letang. V roce 2010 absolvovala s vyznamenáním Státní všeobecně vzdělávací hudební školu 1. a 2. stupně v Bílsku-Bělé v harfové třídě Ewy Jaślar-Walické. Klara Wośkowiak získala mnoho cen v různých soutěžích, např. první místo ve 3. ročníku Mezinárodní harfové soutěže ve Slovinsku v roce 2013, kde obdržela rovněž speciální cenu – místo Young Celebrity Master na Harp Masters Academy ve Švýcarsku v roce 2015. V roce 2009 vyhrála první místo ve své kategorii a

první místo v kategorii premiérové provedení a také Grand Prix ve 3. Celopolské soutěži duet s harfou v Těšíně. Na celopolských soutěžních přehlídkách žáků harfových tříd ve Varšavě, které se konaly v roce 2008 získala také první místo. Byla rovněž oceněna v dalších soutěžích mj. v Cagliari (Itálie), Londýně (Anglie), Krasiczyně (Polsko) a Vratislavi (Polsko). Klara Wośkowiak byla celkem třikrát stipendistkou programu „Otwarta Filharmonia Agrafki Muzycznej” a stipendistkou Ministra kultury a národního dědictví. Účastnila se mistrovských kurzů, které vedli mj. I. Moretti, G. Lorenzini, I. Perrin, M. Agazarian, M.-P. Langlamet, P. Stickney, S. McDonald, H. Storck. Účastnila se rovněž turné Yeodo Youth Symphony Orchestra z Jižní Korey, Polsko-německé mladé filharmonie Dolní Slezsko a Mladé polské filharmonie. Obdržela stipendium Idyllwild Arts Academy (USA) spolu s pozvánkou na prázdninové kurzy v roce 2008. V dubnu 2012 se spolu s japonskou harfistkou Akiko Iwaki představila v sérii koncertů v Tokiu (Japonsko). Porota World Harp Congress vybrala Klaru Wośkowiak jako jednu z 24 mladých harfistek do programu Focus on Youth, který se konal v rámci 12. Světového harfového kongresu v červenci 2014 v Sydney (Austrálie)²².

Anna Scheller (rozená Trefon) zahájila studium hry na harfu ve věku devíti let u Ewy Jaślar-Walické. V roce 2008 absolvovala Státní všeobecně vzdělávací hudební školu Stanisława Moniuszka v Bílsku-Bělé. V roce 2013 absolvovala s vyznamenáním studium ve třídě harfy prof. Helgy Storck na Hudební akademii Karola Szymanowského v Katovicích, kde získala titul magistry umění. Následně získala na téže škole doktorský titul. Dnes vede harfovou třídu na Hudební akademii Karola Szymanowského v Katovicích. Své interpretační zkušenosti rozšiřovala na mistrovských kurzech mj. u Jany Bouškové, Susan McDonald, Elżbiety M. Szmyt, Isabelle Moretti, Joanny Kozielské, Anny Sikorzak-Olek, Agnieszky Gralak, Krzysztofa Waloszczyka, Emmanuela Ceyssona.

Svůj první seriózní debut datuje k roku 2001, kdy vystoupila na Polsko-německém harfovém sympoziu v Krakově, a o rok později ve svých 14 letech předvedla sólovou partii v Händelově *Koncertu B-Dur* se spoluúčastí Komorního orchestru Slezské filharmonie pod vedením Jana Wincentyho Hawela. V roce 2004 reprezentovala Polsko na Evropském harfovém kongresu v Lyoně ve Francii, kde účinkovala během koncertu „Mladé talenty Evropy”. V roce 2007 získala stipendium Ministra kultury a národního dědictví. Několikrát natáčela pořady pro první a třetí stanici Polské veřejnoprávní televize.

Anna Scheller je laureátkou polských a zahraničních soutěží: v roce 2004 získala druhou cenu na Celopolské harfové soutěžní přehlídce, v listopadu 2005

²²<https://www.klarawoskowiak.com/about>

první cenu v 1. Celopolské soutěži duet s harfou v Těšíně a speciální cenu za interpretací současné hudby, v březnu 2012 se stala laureátkou první ceny v Mezinárodní harfové soutěži Franze Jozefa Reinla ve Vídni.

Účastnila se mnoha festivalů, mj. Harfových dnů v Ostravě, čtyř ročníků Mezinárodního harfového festivalu v Katovicích, Mezinárodních barokních dnů harfy v Katovicích, Varšavského podzimu, Student Art Festivalu v Katovicích, festivalu „Karol Szymanowski a hudba jeho doby“ v Katovicích, Sacrum Profanum v Krakově, Janáčkova máje v Ostravě, Verba Sacra v Bílsku-Bělé.

Hudebnice spolupracuje rovněž s mnoha orchestry, mj. European Philharmonic Orchestra, Orchestrem Dolnoslezské filharmonie, Orchestrem Slezské filharmonie, Národním symfonickým orchestrem polského rozhlasu v Katovicích, Orchestrem Města Tychy AUKSO nebo Alarm Will Sound (USA)²³.

Jsem nesmírně vděčná, že jsem na své cestě potkala tak úžasnou učitelku a po dobu dvanácti let jsem se mohla učit pod křídly Ewy Jaślar-Walické. Naučila mě nejen hrát na harfu, ale i široce vnímat svět zvuků a lidí. Má svůj krásný podíl v budování a formování identity mladých lidí. Je pro mě opravdovou autoritou a myslím si, že nejsem jediná z řad jejich svěřenců, kdo si to myslí. Pokud bychom se zkusili blíže podívat na vlastnosti osob těšících se mimořádnému uznání, zpravidla je vnímáme intuitivně, nicméně si myslím, že některé z nich si zaslouží zmínit.

Osoby těšící se autoritě jsou obvykle vnímány jako nestranné, pravdomluvné, spravedlivé ve svých soudech a díky tomu jim lidé důvěřují. Autoritou může být také osoba, která má jisté vůdčí vlastnosti nebo dovednosti a také vysokou emocionální inteligenci a charisma, které lidé chtějí následovat a kterému důvěřují. Ve školním prostředí a ve vztahu učitel-žák lze autoritu porovnat k mentorovi, tj. ke zkušenému, moudrému poradci, mistrovi a vychovateli. Kontext vztahu je zde důležitý, neboť autorita nevzniká a neexistuje ve vzduchoprázdnu – jsou zapotřebí osoby, které ji budou právě takto vnímat – což jsou v našem případě žáci a také jejich rodiče nebo učitelský sbor. Jedním z pilířů učitelské autority je autentičnost a věrnost sobě samému. Neexistuje přece jediný správný vzor učitele, avšak hodnotu vždy představuje upřímnost a celistvost učitelova postoje s jeho povahovými vlastnostmi²⁴. Profesorka Jaślar-Walicka se chová přirozeně, nebuduje svoje image „na podstavci“, dokáže uznat svou případnou chybu, přece nikdo nejsme dokonalí. Má také velký smysl pro

²³https://www.polmic.pl/index.php?option=com_mwosoby&id=1139&view=czlowiek&lang=pl

²⁴<https://www.nowaera.pl/angielski/blog/autorytet-czyli-co>

humor a umí odlehčit případné napětí, např. před vstupem na scénu. Dalším pilířem osoby těšící se uznáním je již v této práci zmiňovaná úcta. Projevuje-li učitel úctu vůči svým svěřencům, žáci mu ji opětují. Vztah, který Ewa Jaślar buduje se svými žáky, je srdečný, blízký a pozorný, charakterizuje ho individuální přístup. Je však nutné zdůraznit, že jako pedagožka umí zřetelně a konsekventně vymezovat a respektovat hranice. Ve vzdělávacím procesu je velmi důležité, aby žáci dodržovali zásady. Rovněž učitel by měl dodržovat zásady, které sám určuje. Taková celistvost byla příznačná pro hodiny harfy s paní profesorkou. Důležitou vlastností ve vztahu učitel-žák je také spravedlivé a upřímné hodnocení. Autorita je někdo, kdo je upřímný a nestranný – i tento postoj je vlastní pro paní profesorku. Na tomto místě je vhodné zmínit, že jako osoba s charismatem a ušlechtilým postojem vůči lidem, uměla ve třídě vybudovat dobrou atmosféru. Vždy nás učila se navzájem podporovat, pomáhat mladším a tvořit komunitu bez nezdravé rivality. Jedná se o velmi důležitý prvek v procesu vzdělávání, jelikož upevňuje dobré vzory v soužití s jinými lidmi. Posledními důležitými elementy, které si podle mě zaslouží uznání, je individuální přístup k žákovi a emocionální vyrovnanost, která zajišťuje bezpečný, pevný základ v celém procesu vzdělávání. Klidný, důsledný učitel, který dokáže rozpoznat potřeby, možnosti a talenty žáka je zárukou úspěchu v edukaci. Pokud jsme vnímaní jako individuální bytosti, z nichž se každá svým neopakovatelným způsobem podílí na budování společné reality, máme motivaci se rozvíjet. Poznat žáka vyžaduje čas, úsilí a sympatii, přesto jsme s tím vždy mohli u paní profesorky počítat²⁵.

Jako mentorka je paní profesorka otevřená ke sdílení svých znalostí a zkušeností, je zainteresovaná zlepšováním kvality vzdělávání v Polsku a angažuje se v projektech týkajících se této oblasti. Ku příkladu z jejího popudu se v září 2006 konalo v těšínském Národním domě, v sídle Polského harfového spolku a na těšínském zámku v rámci tzv. Zámku umění a podnikání sympozium pro učitele hry na harfu a zainteresované studenty. Sympozium neslo název „Vzdělávání, umění, společnost“.

V rámci Mezinárodních barokních dnů harfy v Katovicích 21. května 2011 předsedala Ewa Jaślar-Walicka jakožto předsedkyně Polského harfového spolku setkání s učiteli s názvem „První kroky a skoky na harfě“. Během diskuse byly projednány učební osnovy hry na harfu v různých zemích²⁶.

²⁵<https://jestesmarka.pl/marka-osobista/autorytety-na-czym-buduje-sie-autorytet-u-innych-1/#more-970>

²⁶ *Międzynarodowe Barokowe Dni Harfy Katowice 18-22 maja 2011*, „Biuletyn Polskiego Towarzystwa Harfowego” 2011, č. 21, s. 19

Ve dnech 21. až 23. února 2014 se ve Vratislavi uskutečnilo metodické sympozium na téma „*Výuka hry na strunných nástrojích v základním vzdělávání*“. Část sympozia byla věnována výuce hry na harfu. Během své přednášky mluvila předsedkyně Polského harfového spolku o počáteční etapě hudebního vzdělávání v kontextu nové reformy uměleckého školství v Polsku a podělila se i o své bohaté pedagogické zkušenosti.

Prof. Jaślar-Walicka je jako umělkyně s rozsáhlými obzory a vnímavou duší rovněž iniciátorkou výtvarné soutěže pro děti, která v mladých lidech probouzí představivost, mezi nejmladšími rozvíjí zájem o harfu a dokládá blízkost různých uměleckých oborů. V roce 2007 vyšel v Bulletinu Polského harfového spolku inzerát anonující tuto soutěž s názvem „*Představivost, pohádka – inspirováno harfou*“. Tato nabídka je určena dětem a mládeži hrající na harfu a dalším příznivcům. Praktické části, tj. vzniku výtvarných prací, často předcházejí harfové pořady, v nichž účinkuje paní profesorka, někdy i za doprovodu svých žáků z harfové třídy. Práce zasílané na adresu Polského harfového spolku by měly ztvárňovat pohádkově-hudební tematiku spojenou s harfou a musí být provedeny pomocí výtvarných technik, tj. jako kresba, socha, obraz, koláž, fotografie nebo třeba počítačová grafika. Nejlepší práce jsou pak publikovány na stránkách Bulletinu Polského harfového spolku a její autoři jsou odměněni věcnými cenami. Završením soutěže je setkání laureátů a výstava uspořádaná při příležitosti významných harfových akcí, na příklad Mezinárodní soutěže duet s harfou²⁷.

Mimořádným okamžikem v dějinách této akce bylo pozvání na 10. Světový harfový kongres. Polský harfový spolek v odpovědi na nabídku ředitele organizačního výboru, prof. Ernestine Stoop, přivezlo výtvarnou výstavu „*Představivost, pohádka – inspirováno harfou*“ do Amsterodamu. Během vernisáže zahrály jedny z nejmladších harfistek účastnících se kongresu: Julia Łopuszyńska, Dominika Surzyn oraz Aleksandra Augustyn.

²⁷ *Konkurs Plastyczny dla dzieci i młodzieży szkolnej „Biuletyn Polskiego Towarzystwa Harfowego” 2007, č. 9, s.4*

5. Předsedkyně Polského harfového spolku

Ewa Jaślar-Walicka je předsedkyní Polského harfového spolku, který vznikl z jejího podnětu 11. dubna 2003, když se po mnoha létech strávených v zahraničí rozhodla zvýšit povědomí o harfě na území Těšínského Slezska a v Bílsku-Bělé.

Hlavní inspirací ke vzniku sdružení byl rozhovor s předsedkyní Německého harfového spolku, paní Wiszniewskou. K setkání došlo během Polsko-německého harfového sympozia, které se konalo v lednu 2001 na krakovské Hudební akademii, a na které přijela Ewa Jaślar se svou první žákyní Annou Trefon a jejím otcem Arkadiuszem Trefonem. Právě posledně jmenovaný byl v tu dobu hlavním podporovatelem záměru harfistky²⁸.

První členská schůze zakladatelů se konala 11. dubna 2003 v sídle Sdružení pro regionální rozvoj a spolupráci „Olza“. Tehdejší tajemník Polského harfového spolku Arkadiusz Trefon napsal ve zprávě z tohoto setkání: „(...) *pozvánka na setkání směřovala k lidem osvědčeným a vnímavým vůči kráse hudby a její roli v životě každé komunity. Hudba obohacuje život, relaxuje a vyvolává emoce a také dává pocit štěstí. Kontakt s ní pomáhá překonávat mnohé těžkosti a životní neúspěchy. Rozvíjení emocionální a estetické vnímavosti vede k silnějšímu a hlubšímu prožívání krásy*“²⁹.

Sdružení je neziskovou organizací, která si klade za cíl získávat veřejné finanční prostředky, hledat podporu pro účely hudebního vzdělávání, rozvoje kariér a propagace mladých talentů a integrace umělecky nadané mládeže v Polsku a v zahraničí prostřednictvím koncertních, edukačních a stipendijních aktivit. Sdružení využívá různé dotační programy, mj. dotace Evropské unie, které umožňují pořádat workshopy, setkání a jiné akce podporující tvůrčí rozvoj.

²⁸ <http://harfa.pl/o-nas/>

²⁹ A.Trefon, *Relacja po zebraniu członków założycieli PTH*, „Biuletyn Polskiego Towarzystwa Harfowego“ 2013, č. 27, s.15

Sdružení spolupracuje s orgány státní správy a místních samospráv, různými institucemi a osobami podporujícími kulturu a hudební vzdělávání, také mimo území Polska. Členové sdružení navazují spolupráci s osobami zabývajícími se propagováním harfové hudby nebo hudby s harfovým doprovodem, angažují se v rozšiřování povědomí o harfě, a to prostřednictvím školních pořadů, koncertů, sympozií, soutěží, rozhlasových a televizních pořadů. Důležitým prvkem činnosti Polského harfového spolku je povzbuzování skladatelů ke komponování hudby, která by zahrnovala harfu³⁰.

Ewa Jaślar-Walicka se jako předsedkyně Polského harfového spolku od prvopočátku s velkým nasazením podílí na jeho všech činnostech. Sama se k tomuto tématu vyjádřila následujícím způsobem: *„Od dětství mám velmi vyvinutý pocit sounáležitosti se společností. Myslím tím život ve shodě s jinými lidmi a v rámci svých možností konání něčeho pro dobro ostatních. V mé profesi je to tak jednoduché: prostě hraji na harfu, která je překrásný nástroj, a svou lásku k harfové hudbě přenáším na ostatní. Mám to štěstí, že mě obklopují vnímaví lidé s krásnou duší, takže spolupráce s nimi je čirá radost. Nápad založit v Polsku organizaci sdružující harfisty i pravidla pro její fungování jsem přivezla ze Spojených států a přenesla na domácí půdu. Vydáváme na příklad Bulletin, který je paží Polského harfového spolku, stejně tak jako American Harp Journal je paží American Harp Society. Na podobném principu fungují různá sdružení harfistů v mnoha zemích světa, takže se nejedná o můj originální nápad, ale pouze o mou realizaci. Rozhodla jsem se založit Polský harfový spolek především kvůli mládeži. Hlavním posláním Polského harfového spolku je pomáhat mladým harfistům na cestě profesního rozvoje a zároveň vytvářet podmínky pro tento rozvoj. Snažíme se pomáhat s účastí na workshopech a soutěžích a také soutěže sami pořádáme. Dívám se na mladé lidi a z perspektivy mnoha let práce v Polsku vidím, že se z některých z nich stávají nejen skvělí hudebníci, ale i úžasní lidé, kteří jednoho dne vrátí jiným to, čeho se jim dostalo v mládí. Sama bych to nikam nedotáhla, ale se skupinou podobně smýšlejících harfistů a příznivců toho lze udělat hodně. Pouhá skutečnost, že jsme spolu, nám dává pocit sounáležitosti a síly. Vědomí, že se známe, rozumíme svým problémům a umíme se společně radovat ze svých úspěchů nám velmi pomáhá. Dává nám to křídla. Na mé tváři se objevuje úsměv pokaždé, když se dívám do minulosti a porovnávám dobu, kdy jsem získávala profesní ostruhy, s tím, co je dnes dostupné pro naši mládež. Jsou to dva odlišné světy. Je ale něco, co se nezměnilo: pokud máš tu vášeň,*

³⁰ A.Trefon, *Relacja po zebraniu członków założycieli PTH*, „Biuletyn Polskiego Towarzystwa Harfowego” 2013, č. 27, s.15

*tvrdě pracuješ, máš nadání a jsi dobrý člověk, otevřený ostatním – poradíš si. Pokud se ale zahleďš do sebe – pak nezaručuji úspěch*³¹.

Myslím si, že si zaslouží zmínit vystoupení Ewy Jaślar-Walické během valné hromady Světového harfového kongresu v roce 2015. Ewa Jaślar představila mezinárodnímu kruhu harfistů principy Polského harfového spolku a dotkla se otázky poskytování podpory začínajícím harfistům.

V roce 2005 byla díky snahám Polského harfového spolku v Těšíně zahájena tradice Soutěže duet s harfou, která se koná pravidelně jednou za dva roky. Původně byla určena žákům hudebních škol 1. a 2. stupně v Polsku, postupně se přidala kategorie soutěžních přehlídek pro studenty vysokých škol do 26 let.

Motivací členů Polského harfového spolku k zahájení prací směřujících k realizaci tohoto projektu bylo vědomí, že skupinová hra představuje velmi přínosnou a rozvíjející zkušenost³². Spolupráce s druhým hudebníkem vyžaduje vzájemné poslouchání, udržování pozitivní atmosféry během zkoušení, poctivé nacvičení vlastní partie skladby, a to vše proto, aby bylo možné dosáhnout co nejspokojivějších výsledků, které budou přesvědčivě působit na posluchače a dělat radost jak publiku, tak interpretům. Hraní v duetu také rozvíjí představivost v oblasti harmonie, posiluje uvědomění intonace a soustřeďuje pozornost hrajícího na zabarvení druhého nástroje.

Níže uvádím část proslovu předsedkyně Polského harfového spolku Ewy Jaślar-Walické: *„(...) Já také mám velkou radost, že se podařilo realizovat myšlenku soutěže v tomto malém, ale tak útulném městě. Chtěla bych, aby slova, která jsem uslyšela od jednoho z posluchačů soutěže, se stala slovy osudnými: (...) Těšín se zdá být ideálním místem pro pořádání soutěží tak výjimečného nástroje, jakým je harfa. Ozvěny této soutěže by měly brzo dorazit z Těšína do Ostravy a Prahy, Žiliny a Bratislavy a časem i do Vídně a Budapeště*³³.

Právě víra v úspěch a neobyčejné nasazení Ewy Jaślar-Walické stojí za úspěšnou realizací dalších a dalších záměrů. Od samého počátku je to právě ona, kdo je iniciátorem a oporou všech ročníků soutěže, koncertů a dalších uměleckých akcí zaměřených na harfu. Pravidla účasti a kategorie soutěžních

³¹ <http://harfa.pl/nigdy-nie-balam-sie-zmian-rozmowa-z-ewa-jaslar-walicka/>

³² E.Jaślar, *Dlaczego organizujemy Konkurs Duetów z Harfą*, „Biuletyn Polskiego Towarzystwa Harfowego” 2005, č. 3, s. 2

³³ A.Trefon, *Nasz pierwszy konkurs*, „Biuletyn Polskiego Towarzystwa Harfowego” 2005, č. 5, s. 3

přehlídek se během deseti let pořádání soutěží změnily. Každá ze soutěží měla jiné složení poroty, ale pokaždé se jednalo o významné hudebníky a skladatele. Večer po přehlídkách se konaly zajímavé koncerty.

V roce 2006 se Polský harfový spolek zapojil do nového projektu propagujícího harfovou hudbu – Mezinárodního harfového festivalu v Katovicích. Hlavním pořadatelem této akce je Hudební akademie K. Szymanowského v Katovicích v čele s iniciátorkou a uměleckou ředitelkou festivalu prof. Helgou Storck. Ministr kultury a národního dědictví tuto akci finančně podpořil a zaštil³⁴. I tentokrát se Ewa Jaślar-Walicka zapojila do organizace a aktivně se účastnila Mezinárodního harfového festivalu v Katovicích. Například během osmého ročníku se z jejího podnětu konal „harfový kolotoč“ pro děti. Žáci harfových tříd v Polsku tak měli šanci se předvést před publikem shromážděným na nádvoří Hudební akademie v Katovicích. Koncert Ewa Jaślar-Walicka moderovala se sobě vlastní lehkostí a smyslem pro humor.

Další iniciativou Polského harfového spolku je finanční podpora a nabídka možností dalšího rozvoje pro začínající harfisty. Předsedkyně harfového spolku a jeho členové rádi poskytují pomoc nadaným hudebníkům. Ewa Jaślar-Walicka v jednom čísle Bulletinu Polského harfového spolku napsala: „*Školní léta jsou často těmi, která zásadně ovlivní celý další život, a právě proto je v tomto období naší pomoci nejvíce zapotřebí*“³⁵.

Sdružení mnohokrát financovalo účast mladých talentů na festivalech, soutěžích nebo harfových workshopech. Za zmínku stojí Světové harfové kongresy, které jsou považovány za nejdůležitější události v harfovém prostředí. Účast polských harfistek na této akci sponzoroval právě Polský harfový spolek. V roce 2005 měla Zuzanna Sawicka možnost odjet na 9. Světový harfový kongres, který se konal v Dublinu. Během 11. Světového harfového kongresu ve Vancouveru vystoupilo díky podpoře sdružení Duo Milonga ve složení Aneta Janiszewska – harfa a Konrad Salwiński – akordeon. Osobně jsem spolu s Klarou Wośkowiak a Duem Paulina & Agata Pośpieszny vystoupila během 12. Světového harfového kongresu v Sydney. Ani tato cesta by se nemohla uskutečnit bez podpory Polského harfového spolku a Ústavu Adama Mickiewicze. Budu mít tu čest účastnit se rovněž dalšího, v pořadí již 14. Světového harfového kongresu v Cardiffu, (který byl kvůli pandemii odložen na rok 2021), tentokrát s duetem

³⁴ *Akademia Muzyczna im. K.Szymanowskiego w Katowicach i Polskie Towarzystwo Harfowe przedstawia:*, „Biuletyn Polskiego Towarzystwa Harfowego” 2006, č. 6, s. 2

³⁵ E.Jaślar, *Słów parę*, „Biuletyn Polskiego Towarzystwa Harfowego” 2005, č. 5, s. 1

Harplino. Polský harfový spolek mě již ujistil o finanční podpoře naší cesty do Walesu.

Myslím si, že působení Ewy Jaślar-Walické a zároveň i Polského harfového spolku je nesmírně důležité pro mladé harfisty v Polsku. Bez podpory, kterou opakovaně dostáváme, by se mnohé projekty nemohly uskutečnit. Sdružení integruje prostředí harfistů v Polsku a je pro nás také zdrojem informací na téma kulturního dění. Mnohé z nápadů Ewy Jaślar pro nás představují inspiraci k růstu a odvážnému plánování profesní kariéry.

6. Šéfredaktorka Bulletinu Polského harfového spolku

Polský harfový spolek vydává pravidelně Bulletin, jehož šéfredaktorkou je Ewa Jaślar-Walicka. Bulletin slouží k propagování harfové hudby, prezentování skladatelů a osobností ze světa harfy, a také jako zdroj informací o různých harfových událostech v Polsku a ve světě.

Je třeba mít na paměti, že často za vznikem článků publikovaných v Bulletinu Polského harfového spolku stojí schopnost jeho předsedkyně motivovat mladé adepty hry na harfu. Paní profesorka je vybízí k tomu, aby se podívali na svět harfové hudby prostřednictvím psaného slova, aby vyjádřili svoje myšlenky a pocity po účasti na harfových událostech jak v Polsku, tak v zahraničí. Díky tomu na stránkách Bulletinu publikovalo a stále publikuje mnoho lidí: příznivců, žáků, studentů, učitelů a zkušených profesionálních hudebníků.

19. června 2004 vyšlo první, speciální číslo Bulletinu Polského harfového spolku v podobě čtyřech stran formátu A4 a v černo-bílé verzi. Obsahovalo srdečný pozdrav čtenářům, úvodní slovo pojednávající o důvodech vzniku Polského harfového spolku, rozhovor harfistky Marty Gargas s polským skladatelem Piotrem Mossem a zmínku o Celostátní harfové soutěžní přehlídce ve Varšavě. Redaktory nově vzniklého časopisu byli, a stále jsou, členové spolku v čele s předsedkyní Ewou Jaślar-Walickou³⁶.

Další, prosincové číslo Bulletinu vydané v roce 2004 se již skládalo z 12 stran, stále se však jednalo o skromnou publikaci vytištěnou na žlutém papíře. Číslo bylo věnováno mj. pracím předsednictva, šestému ročníku Evropského harfového symposia v Lyonu ve Francii, obsahovalo mnoho informací o proběhlých i nadcházejících harfových událostech a pokračování rozhovoru harfistky Marty Gargas s Piotrem Mossem. Nově se objevila atraktivní rubrika s názvem „Zajímavé desky“ se stálou recenzí Elżbiety Szczerby – hudební režisérky a redaktorky oddělení „Osobnosti“. Dalšími rubrikami byly „Průkopníci harfové pedagogiky“ a „Veselý koutek“ věnovaný hudebním vtipům.

Časopis s oficiálním názvem *Bulletin – Polský harfový spolek* přijal časem podobu čtvrtletníku a změnil grafickou úpravu. Je spolufinancován firmami zabývajícími se produkcí a distribucí harf (Lyon & Healy z USA, Camac z Francie, Salvi z Itálie).

Dnes Bulletin přináší mnoho cenných informací lidem „zasnoubeným s harfou“ – jak v jednom z čísel napsala o osobách z harfového prostředí

³⁶„Biuletyn Polskiego Towarzystwa Harfowego“ 2004, č. 1, s. 1-4

předsedkyně spolku Ewa Jaślar³⁷. V dubnu 2020 vyjde nejnovější, 48. číslo Bulletinu (kvůli pandemii Covid-19 v elektronické verzi).

Články publikované v Bulletinu jsou v podstatě jediným zdrojem informací o harfě a všem, co je s ní spojené, na polském vydavatelském trhu. Chtěla bych na tomto místě vyjmenovat nejzajímavější série článků, které se v časopise objevují. Jsou to např. *Průkopníci harfové pedagogiky*, *Harfisté skladatelé* a *Osobnosti* věnované významným osobnostem, učitelům, skladatelům nebo hudebníkům z oblasti harfistiky. Předsedkyně Polského harfového spolku věnovala jeden z článků Aristidu von Würtzler, americko-maďarskému skladateli a zakladateli The New York Harp Ensemble³⁸.

Počínaje čtrnáctým číslem vycházela v časopise vzpomínková série článků Ewy Jaślar-Walické na téma jejích cest s harfou, které uskutečnila jako členka newyorského harfového kvarteta (cyklus: *Cestování s harfou – a dokonce čtyřmi* v číslech 14 až 25). Jedná se o barevné vzpomínky, které se čtou „jedním dechem“.

Bulletin představuje rovněž užitečný nástroj, neboť obsahuje hodně článků týkajících se dějin harfové hudby, transkripce na harfu a také techniky hry a interpretace. Osoby spojené v Polsku s hrou na harfu mohly do redakce posílat prezentace škol, což přispělo k lepšímu vzájemnému poznání jednotlivých institucí a také pomohlo k větší informovanosti žáků v této oblasti.

Osobně bych chtěla zdůraznit obrovský podíl práce Ewy Jaślar-Walické na přípravě každého čísla Bulletinu. Počínaje samotným nápadem, přes mnoho zajímavých článků, až po práci na sazbě a vydání každého čísla. Dokonce i dnes, kdy Ewa Jaślar pobývá ve Spojených státech, stále dohlíží na vznik jednotlivých článků a motivuje nás, mladé harfisty, k aktivní účasti v kulturních událostech a popisování svých zážitků na stránkách časopisu.

³⁷E.Jaślar, *Drodzy moi*, „Biuletyn Polskiego Towarzystwa Harfowego” 2005, č. 3, s. 1

³⁸E.Jaślar, *Aristid von Würtzler*, „Biuletyn Polskiego Towarzystwa Harfowego” 2007, č. 10, s. 8-9

7. Rozhovor s Ewou Jaślar-Walickou

Vzhledem k tomu, že moje diplomová práce má biografickou povahu, rozhodla jsem se ji obohatit o interview, tedy základní nástroj sociálního badání. Pomocí této interakce bych chtěla přiblížit hlavní postavu své práce – prof. Ewu Jaślar-Walickou.

Rozhovor se uskutečnil 28. února 2020 v Českém Těšíně.

Amelia Tokarska: Proč jste si vybrala harfu jako svůj nástroj? Jaká je vaše první vzpomínka spojená s harfou?

Ewa Jaślar-Walicka: Ve svých šesti letech jsem začala hrát na klavír. V každé měšťanské rodině (narodila jsem se po válce v Bytomi) se tenkrát nacházel klavír nebo křídlo. U nás doma jsme měli starý německý klavír a já na něj začala hrát. Později jsem nastoupila na hudební školu v Bytomi, kde jsem se, stejně jako většina mých spolužaček, učila od prvního ročníku hrát na klavír. Když mi bylo dvanáct, začala jsem hledat svou vlastní identitu, chtěla jsem se odlišovat od jiných. Na Vánoce jsme s celou rodinou odjeli do Visly. Od kněze, který přišel s vánočním požehnáním na tzv. koledu, jsem dostala obrázek se svatou Cecílií hrající na citeru. Struny citory mi připomínaly struny harfy. V naší škole jsme měli harfu, starou „Erardku“, která se našla po válce na nějaké půdě. Vedoucí harfové třídy v bytomské škole byla tenkrát paní Węgrzyniak. Přijela ze Lvova spolu se svým otcem, který byl opravářem harf. Tímto způsobem jsem začala ve svých dvanácti letech hrát na harfu a tento nástroj zcela zaměstnal moji fantazii. Velmi ráda jsem na něj cvičila a zůstalo mi to dodnes.

A.T.: Jaká byla vaše první harfa? Co je podle vás nejdůležitější při výběru správné harfy?

E.J.-W.: To byly jiné časy... Když jsem udělala přijímací zkoušky na Hudební akademii ve Varšavě (hlásilo se nás asi sedm, přijali jednu holku z Varšavy a mě), maminka byla vyzvána, aby se zastavila ve škole u profesorky Rzeszewicz. První dotaz, který ji profesorka položila, zněl: „Kdy pořídíte dceři harfu?“ Maminka odpověděla, že oba s manželem milují svou dceru bezvýhradně, oba mají práci, ale krást kvůli svému dítěti nehodlají. Harfa byla v té době velmi drahá, byl to opravdu obrovský výdaj. Nejlevnější a také jedinou možnou volbou byly harfy ruské. Žádný jiný výběr v Polsku neexistoval. V sousedním Československu sice působil pan Červenka, který harfy vyráběl, ale ani ty nebyly v Polsku k dostání. Takže se hrálo buď harfách ruských nebo na starých

„Erardkách“, které se podařilo někde najít. Koupit dobrý nástroj nepřipadalo v úvahu. Když mě pak socialistické Polsko poslalo do Spojených států na Mezinárodní harfovou soutěž jedním z důvodů, proč jsem se tam tenkrát rozhodla zůstat, bylo zjištění, že hraním recitálů si mohu vydělat na novou harfu. Vystupovala jsem s programem, který jsem měla připravený na soutěž a za každý recitál jsem dostávala asi sto dolarů. Po nějaké době se mi podařilo našetřit na vysněný nástroj. Pokud jde o výrobce, nebylo moc na výběr. Muselo se jet do Chicaga a vybrat si tam nějaký model od Lyon & Healy. V tu dobu jsem již byla členkou New York Harp Ensemble, jehož zakladatelem a ředitelem byl Aristid von Würtzler, který hrál na harfu Lyon & Healy model 23. Přirozeně všechny holky, které hrály v jeho souboru, chtěly mít stejný model. Tato harfa byla vynikající, takže jsem s výběrem neměla nejmenší problém.

A.T.: Měla jste jako dítě nějaké představy ohledně vaší budoucí kariéry? Čím byste byla, kdybyste se nestala harfistkou?

E.J.-W.: Měla jsem dva koníčky. Harfa... popravdě ani nevím, jestli harfa byla mým koníčkem, určitě ne větším než divadlo. Chtěla jsem studovat na Divadelní akademii v Krakově. Vždy jsem milovala poezii a ráda jsem recitovala. V hodinách polštiny jsme se zabírali tvorbou různých básníků, Słowackého, Mickiewicze. Učitelka říkala: „Evičko, za týden budeme probírat Słowackého. Co by ses chtěla naučit a předvést před třídou?“ Učila jsem se nazpaměť Mickiewicze – „*Romantyczność*“ a „*Redutu Ordona*“, a pak „*Koncert Jankiela*“. Postavila jsem se, recitovala jsem a byla jsem na sebe pyšná. V maturitním ročníku jsem měla hodně práce, protože jsem studovala současně hru na harfu a na klavír. Maturitní zkoušky trvaly pět dnů po sobě. Přesto jsem si vymyslela, že během nástupu, který se konal jednou týdně v koncertním sále naší školy v Bytomi, vystoupím s programem „*Gałczyński a Mickiewicz*“. Když přišel čas výběru vysoké školy, rozhodla jsem se během jednoho z rozhovorů s maminkou, že po těch všech letech by byla škoda nechat harfu. A tak jsem pokračovala v této cestě, protože ve skutečnosti hudba ve mně „seděla“ více. Teď jsem si ještě vzpomněla, že když jsem chodila do školy, jezdili jsme jednou týdně parta osmi kamarádů z Bytomi do Katovic na koncerty do filharmonie, zatímco do divadla pouze jednou za měsíc. Myslím si, že kdybych nebyla harfistkou, pracovala bych se slovem.

A.T.: Procestovala jste celý svět, vystupovala jste v mnoha zemích. Co nejvíce neobvyklého v oblasti hudby jste prožila? Ovlivnilo nějakým způsobem cestování váš způsob hry a interpretaci hudby?

E.J.-W.: Cestování mi pomohlo pochopit svět, pochopit lidi, pochopit sebe sama a být člověkem více vnímavým vůči svým bližním. Pokud jde o interpretaci hudby, cestování to žádným zásadním způsobem neovlivnilo, protože na koncerty jsem chodila odjakživa. Pamatuji si třeba svou první cestu na Chopinovu soutěž. Bylo mi patnáct let, účastnila jsem se jednotlivých etap soutěžních přehlídek a velmi jsem to prožívala. Měla jsem své vzory, ne vždy harfové. Když jsem pak bydlela v New Yorku, slyšela jsem hrát Zabaletu a mnoho dalších harfistů. Během pobytu v Číně jsem byla pozvána do opery v Šanghaji, ale nemyslím si, že mi to něco dalo, protože se jedná o úplně jinou hudbu. Přemýšlela jsem tenkrát, jak se civilizace od sebe liší, jak odlišně je hudba vnímána a jak odlišně je slyšena, protože já třeba neslyším čtvrttóny, které se vyskytují například v indické hudbě. Pokud jde o interpretaci hudby... stejně tak bych mohla sedět v New Yorku a poslouchat všechny ty geniální hudebníky, kteří jezdili koncertovat do New York Philharmonic, ale byla bych pak úplně jiný člověk. Kdybych necestovala po světě, neměla bych tu toleranci, ten široký obzor, který umožňuje vidět lidi, vidět, co znamená být součástí společnosti a dělit se s jinými. Cestování mě naučilo, že je důležité snažit se najít konsensus bez urputnosti a agresivity a taky být moudrý... Díváte se na náboženství jinýma očima, protože jste toho tolik viděli. Nejvíce mi dala Indie. Viděla jsem lidi, kteří jsou celkem spokojeni se svými životy, přestože bydlí ve slumech. Mají ale svoje chrámy, žijí zbožně, nikomu neubližují, dokonce ani hmyzu, vždyť je to také živá bytost. V tomto smyslu mi cestování dalo opravdu hodně.

A.T.: Máte nějaké své oblíbené město nebo místo? Která z vašich cest byla nejdelší a která nejzajímavější?

E.J.-W.: Nejdelší cestu jsem absolvovala s New York Harp Ensemble, když jsme se vydali na turné kolem světa. Dalo by se říct, že sponzory této cesty byly japonské aerolinky – my jsme koupili pět letenek a oni sponzorovali přepravu harf. Během této cesty jsme zažili mnoho zajímavých věcí. Například na letišti v Bombaji byly vyloženy z letadla pouze dvě harfy a další dvě nedorazily. Tato cesta trvala deset týdnů. Další fenomenální cestou byla cesta do Střední a Jižní Ameriky, která trvala třiatřicet dnů. Absolvovali jsme trasu od Mexika až do Argentiny. Tato cesta mě hodně naučila. Viděla jsem, jakým způsobem žije místní obyvatelstvo, jak velké jsou rozdíly mezi jednotlivými sociálními třídami.

Třetí nezapomenutelnou cestou, kterou jsme pro změnu absolvovali autem, byla cesta, během níž jsme překonali dvanáct tisíc mil za šest týdnů. Procestovali jsme tehdy území Kanady a severozápad USA. Tyto cesty byly nesmírně zajímavé. Pokud jde o nejkrásnější města, tak ta jsem poznala až po svém návratu do Polska, když jsem mohla ve svém volném čase, beze spěchu, navštívit Itálii a Španělsko. Moc se mi líbila Barcelona, ale celé Španělsko je plné překrásných měst. Mohla bych bydlet ve všech, včetně Cádizu a Santiaga de Compostela. Mou velkou inspirací je rovněž Itálie, která pro mě představuje nesmírně romantickou a krásnou zemi. Mimochodem, jsem velký milovník kávy, a když se mě někdo zeptá jakou kávu mám nejraději, vždy odpovím, „je to jedno jakou, hlavně v Itálii“. Tato země mě fascinuje. Stačí, abych přijela do nejmenší vesnice a jsem v sedmém nebi. Líbí se mi každý kámen, každá zeď oddělující dům od cesty, každé zákoutí, hlavně v hornatých oblastech, kde vystoupáte po několika schodech a už jste na kopci, na kterém se nejčastěji nachází kostel nebo nějaký pěkný starý dům, jako třeba dům Pucciniho. Velmi ráda mám Toskánsko, Sienu, Florencii, Arezzo. Když jste v těchto pěkných místech, prověřujete také svoje znalosti v oblasti malířství nebo architektury. Například vejdete do kostela a spatříte tam Giotto! Moje kamarádka mě upozornila, že Giotto byl prvním malířem, který ve svých freskách ztvárňoval příběh, takové kreslené příběhy, trochu jako v „cartoons“ (kreslených filmech). Ve Státech se mi zase moc líbí Santa Fe a celý stát Arizona. Všechny ty roky, kdy jsem bydlela v Americe, mě fascinoval New York, jeho fenomenální energie, úžasní lidé včetně řidičů autobusů, kteří se se všemi velmi přátelsky vítají. Po návratu do Polska jsem začala pracovat ve škole a jako učitelka jsem měla delší prázdniny než ostatní. Trávila jsem je v New Yorku. Cítila jsem se jako baterie, která potřebuje dobít energií tohoto města. Tu energii jsem pak rozdělovala dalších deset měsíců ve škole. Velmi mi to pomáhalo. New York je pro mě jedním z nejvíce fascinujících měst na světě. V Šanghaji nebo Pekingu bych nedokázala bydlet, zatímco v New Yorku jsem bydlela velmi dlouho.

A.T.: Co považujete za svůj největší úspěch? Jaký byl nekrásnější okamžik ve vaší kariéře?

E.J.-W.: V mé sólové kariéře, která mimochodem není příliš bohatá, protože tlak sólového hraní byl pro mě příliš velký, byl pro mě nejdůležitější koncert v Carnegie Recital Hall. Takový recitál vyžaduje velké nasazení, je to prestižní sál a hrát tam je úžasný zážitek. Na druhou stranu se souborem, se kterým jsem jezdila, jsme taky zažili hodně úžasných koncertů a každý z nich byl jiný. Velmi

dobře si pamatuji koncert, který jsme hráli pro hendikepované děti v Shreveportu v Louisianě. Tyto autistické nebo nedoslýchavé děti přišly po koncertě za námi a držely ruce na vibrující rezonanční desce harfy. Jednalo se o komorní koncert pro asi čtyřicet lidí. Později jsme hráli další nádherný koncert na Brown University, to bylo asi ve státu Virginia, už si přesně nepamatuji. Vystupovali jsme ve velkém sále pro šest a půl tisíce posluchačů. Měli tam takovou tradici, že se všichni studenti jednou za měsíc museli slavnostně obléknout, chlapani do obleků, děvčata do společenských šatů a jít na koncert. Velmi dobře si také vzpomínám na koncert v Bílém domě, kdy nejdříve naše nástroje očuchávali psi, jestli tam náhodou nemáme nějaké výbušiny. Nezapomenutelným zážitkem bylo také vystupování před papežem Janem Pavlem II. před svatopetrskou bazilikou. Často si přivolávám okamžik, kdy k nám papež přistoupil. Vzhledem k tomu, že naše skupina měla anglický název The New York Harp Ensemble, nás papež oslovil v angličtině:

„God bless you and your art.“ Takové chvíle s vámi zůstanou do konce života. Když jsem se v roce 1991 vrátila do Polska, často a ráda jsem hrála školní pořady. Byla jsem snad jedinou harfistkou, která vlastnila harfu, ale nadržela ji doma, nýbrž hrála pořady pro děti, koncerty v kostelech, prostě pro lidi. Během těchto koncertů jsem publiku vyprávěla o nástroji, jeho stavbě nebo o skladbách určených pro harfu. Takový způsob vedení koncertů nebyl tenkrát tolik populární jako dnes. Opět mám v paměti několik vzpomínek, nádherných scének, třeba takovou: představovala jsem harfu v rámci cyklu koncertů „*Seznamte se s nástrojem*“. Před harfou byly housle. Po koncertě za mnou přišly dvě dívky a zeptaly se: „Má harfa duši?“ Pamatovaly si totiž z předchozího pořadu, že housle tento prvek mají. Odpověděla jsem, že harfa má duši, protože člověk, který na ni hraje duši má, a on je právě ta duše, která hraje.

A.T.: Myslíte si, že kdybyste hrála na jiný nástroj, měla byste také tolik zážitků? Je práce harfistky v něčem výjimečná?

E.J.-W.: Ano, bezpochyby. A také náročnější, protože pokaždé je potřeba stěhovat nástroj. Občas se harfa, která je přece velká a těžká, ztratí v letadle, jak tomu bylo v Bombaji nebo v Bolívii, kde jsem se velmi těšila na koncert v Cochabambě, ale bohužel jsem se ho nedočkala. Nezahráli jsme koncert, protože harfy vůbec nedorazily, museli jsme čekat tři dny v La Paz, dokud nepřiletí naše nástroje. Od té doby jsme vždy trvali na tom, že nastoupíme na

palubu letadla až poté, co harfy budou uvnitř. Bohužel to taky nepomohlo. Když jsme měli krátké, šesti nebo sedmidenní turné v Norsku, harfy opět nedorazily na místo spolu s námi, přestože jsme v New Yorku viděli, že jsou nakládány do letadla. Později jsme se dozvěděli, že letadlo bylo přetížené, takže místo několika desítek kufrů byly odstraněny naše harfy. Takže zpět k otázce. Práce

harfistky je výjimečná minimálně z logistických důvodů, ale samozřejmě je výjimečná také díky úžasné povaze nástroje. Je pravda, že harfa umí udělat dojem na posluchačích, je to velice intimní nástroj. Tím chci říct, že nemá žádný speciální mechanismus, který by vytvářel zvuk mezi prsty a strunou. Není nic dalšího kromě dlaní hudebníka, struny a rezonanční skříně. Zvuk vzniká brknutím do struny. Prostřední struny jsou střevové, což je přírodní materiál a myslím si, že právě to působí na posluchače. Něco na tom určitě bude. Lidé vnímají zvuk harfy jako velmi čistý. Na harfě lze zahrát skladby téměř všech hudebních žánrů z každého období. Dnes již existuje mnoho skvělých transkripcí skladeb, které nebyly původně určeny pro harfu. Jejich autory jsou znamenití harfisté. Transkripce si navíc může napsat každý sám. Ve 21. století máme také čím dál více skladeb psaných přímo pro harfu. Náš nástroj je stále více oceňován právě pro svou originalitu. Harfa přitahuje pozornost, v orchestru je několik desítek nástrojů a pouze jedna harfa. Řekla bych, že znění harfy je nejvíce nebeské a přirozené. Jako hudebník bych nechtěla hrát na žádný jiný nástroj.

A.T.: Jak hudba ovlivňuje člověka? Jaké jsou vaše postřehy jako interpreta?

E.J.-W.: Opravdová hudba vyžaduje nějakou přípravu, aby ji mohl posluchač vnímat. Taková hudba má zcela jistě uklidňující vliv na lidi a velmi jim pomáhá. Hudba je ve vesmíru. Když hrajeme nebo tvoříme hudbu jsme ve spojení s tímto vesmírem. Je to nádherné spojení a když se cítím mizerně, jsem nemocná nebo nervózní, poslouchání hudby mi velmi pomáhá. Vždy jsem měla ráda symfonickou hudbu. Opeře jsem přišla na chuť až v New Yorku. Teprve tam jsem dokázala ocenit lidský hlas jako fenomenální nástroj. Mými dvěma idoly, pokud jde o zpěváky, jsou Maria Callas a Luciano Pavarotti. Jsou to pro mě vynikající osobnosti s hlasy, které mají v sobě něco božského. Maria Callas sice nikdy neměla příliš silný hlas, ale měla hodně výrazný a dramatický projev. Tím si získala mou divadelní duši. Když přemýšlíme, jakým způsobem je vedena hudba, jak vzájemně ladí hlasy, jak nastává kulminace, kdy sledujeme rozdíly ve vedení skladby v závislosti na dirigentovi, pak prožíváme něco výjimečného. Pokud jde o dirigenty, mým největším guru je Leonard Bernstein. Ráda analyzuji, co pro nás lidi udělal jako geniální dirigent, klavírista a všestranný skladatel. Ano, hudba je úžasná věc a přála bych si, aby se ve školách vyučoval předmět „dovednost ocenit hudbu“, anglicky se tomu řekne „Music Appreciation“, ale k tomu, aby ji mohl člověk náležitě ocenit, potřebuje aspoň základní znalosti. Je důležité vědět, že zrovna tento akord uklidňuje, jiný zase způsobuje nějaké napětí, abyste se pak mohli ptát, proč se cítíme skvěle, když slyšíme *do-mi*, zatím co v případě noty *mi* s posuvkou bé máme koutky úst stažené dolů. Všechno to je absolutně fenomenální. Skutečně je tomu tak, že lidé vnímají hudbu jinak, pokud o ní něco ví. Existují také hudební žánry, které jsou pro mě obtížně přijatelné, jako např. discopolo. Tato hudba je velmi primitivní a podle mě je přímo urážkou lidského intelektu. Jsou snad lidé, kteří poslouchají takovou hudbu, líní myslet? Jsou jako roboti? Tady nejde o schopnost vnímat rytmus, protože já také miluji tanec, ale myslím tím rytmus, který je přítomný třeba v jazzu. Primitivní, špatná hudba je ale něco úplně jiného. Opravdová hudba je také dar od Boha. Někdy přemýšlím, jak je možné, že je nás hudebníků tak málo, představujeme jen malé procento společnosti, ale jak moc pro nás hudba znamená! Před nedávnem jsi hrála v Praze „Credo“ Krzysztofa Pendereckého. Na tom koncertu se podílelo obrovské množství lidí. Tolik interpretů a každý z nich musel strávit mnoho hodin cvičením a přípravami na tento koncert. Kolik hodin práce asi předcházelo tomu jednomu okamžiku v jejich životech? Kolik hodin strávili cvičením, učením se techniky hry na nástroj nebo zpěvu, hlasovým tréninkem, kolik hodin pak věnovali zkouškám a přípravám na koncert, aby vše fungovalo. Koncert se zahraje jednou, maximálně několikrát a vše mizí v oblacích. Je někde u Pána Boha, někde se točí,

ale je prchavý, a to mě strašně moc fascinuje. I když můj synovec Filip Jašlar jednou řekl, že průměrný Polák chodí do filharmonie jednou za sto třicet sedm let. My jsme elita, víme, jak poslouchat hudbu a vážíme si toho. Tak to prostě je.

A.T.: Máte nějakou svou oblíbenou skladbu nebo skladatele? Která skladba nebo skladatel píší pro harfu je nejvíce podceňovaný?

E.J.-W.: Nemám o tom takový dobrý přehled jako například Anna Sikorzak-Olek, která našla v knihovně Krasińských díla, kterým se nedostalo náležitého ocenění. Víím, že několik dosud neobjevených, kvalitních skladeb na harfu se nachází v Łańcutu. Z polských skladatelů oceňuji skladby Marty Ptaszyńské. Významnou postavou mezi polskými autory je rovněž Roman Ryterband, jehož skladby by si zcela jistě zasloužily mnohem větší zájem harfistů. Líbí se mi také skladby z období romantismu a současná hudba. Když jsem hrála v New York Harp Ensemble psalo pro nás hodně skladatelů a jelikož jsem velmi často hrála první harfu, byla to pro mě vždy výzva. Pokud jde o komplikovanost, tak určitě „Koncert podwójny“ Witolda Lutosławského. Nejedná se ale o zapomenutou skladbu, často se objevuje v programech, stejně jako „Concertino“ Małeckého. Dobrých harfistů je čím dál více a každý z nich hledá zajímavý repertoár. Mnohé skladby, které v minulosti nebyly tolik populární, se dnes hrají, například Holigerova „Sekvence“, kterou mám osobně moc ráda. Ráda jsem hrála skladby Maurice Ravela, dokonce raději než Debussiho. Líbí se mi také španělská hudba.

A.T.: Harfa, její možnosti a komunita harfistů se ve 21. století pořád mění. Jakým směrem se bude podle vás vyvíjet harfová hudba?

E.J.-W.: Myslím si, že v oblasti klasické hudby to bude snaha o co možná nejlepší ozvučení harfy během sólových koncertů s orchestrem. Jsem si jistá, že se koncerty jako Ginastera nebo dokonce Gliere dají dobře ozvučit. Samozřejmě je třeba mít skvělého zvukaře, aby ozvučení nebylo příliš velké, ale aby přece jenom nějaké bylo. Jednou jsem byla se svým profesorem Aristidem von Würtzler na recitálu Nicanora Zabalety. Když jsme pak po skončeném koncertu diskutovali na téma jeho znění, shodli jsme se na tom, že Zabaleta nehrál příliš hlasitě, „volume“ byl kontrolován zvukařem a harfista si jen hlídal čistotu zvuku. Myslím si, že k tomu, aby harfa byla dobře slyšet a každý posluchač si ji mohl vychutnat, je potřeba ji ozvučit. A jakým směrem se bude harfová hudba vyvíjet? Experimentální hudbou jsme se už nasýtli dost. Před svým odjezdem do USA jsem také často chodila na festival „Varšavský podzim“, ale později se to celé nějak vyhrotilo. Ničily se nástroje, což bylo úplně zbytečné. Už to přestala

být hudba. Dnes zase vznikají nádherné skladby, metricky komplikované, s bohatou harmonií. Mám z toho radost. Protože nejdůležitější je, aby hudba oslovovala posluchače, měla nějaké poslání, a aby to poslání vycházelo z vnitřní pravdy. Hudba musí vyvolávat emoce, které musí plout směrem od autora k posluchači. Pokud tomu tak bude, hudbě se bude nadále skvěle dařit. Harfa je úžasným nástrojem pro předávání emocí. Vždy jsem ráda hrála pro lidi. Pamatuji si, když jsme hráli „Adagio“ Benedetta Marcella, hudba se setkala s překrásným přijetím ze strany posluchačů, zahráli jsme to skvěle a atmosféra na koncertě byla nezapomenutelná. Závěrečným bodem programu byl často „Španělský tanec“ nebo jiná skladba končící *fortissimem*, a pak na přídavek jsme hráli Bachovo „Adagio“ nebo jinou skladbu, která nabádá publikum ke zklidnění a relaxaci.

A.T.: Kdo vás nejvíce inspiroval? Koho považujete za svoji autoritu?

E.J.-W.: Pokud jde o učitele, musím určitě zmínit svou fenomenální učitelku z hudební školy v Bytomi, paní Ewu Węgrzyniak. Cítila jsem vůči ní velký respekt, zároveň jsem ji ale měla velmi ráda. Hodně jsem cvičila, a proto jsme dělaly ambiciózní program. Paní Węgrzyniak byla úžasným a nápomocným člověkem, hrála profesionálně ve Slezské opeře. Bohužel během vysokoškolských studií v Polsku jsem už žádného takového guru neměla. Paní Rzeszkiewicz tvrdila, že mám špatné držení ruky, a to v době, kdy jsem už hrála sonáty Hindemitha nebo Houdeho. Kvůli tomu jsem celý první ročník hrála pouze stupnice a pasáže. Strašně mě to mrzelo. Nejhorší ale bylo, že změnila můj obraz sebe sama a dosáhla toho, že jsem přestala mít radost z toho, co dělám a začala jsem se bát. Později ve Spojených státech byl mým profesorem Aristid von Würtzler, který byl nejen dobrým učitelem, ale také fenomenálním harfistou. Dokázal fantasticky modulovat a improvizovat. Byl vyhlášený tím, že na hudebních matiné v budapeštské filharmonii přidával během přestávek mezi jednotlivými skladbami na znamení dirigenta harmonicky modulující harfové improvizace. Kromě toho nikdy nezapisoval pedály ve skladbách, protože se perfektně vyznal v harmonii a věděl přesně, co se děje ve skladbě. Pamatuji si, že jednou měl zahrát „Tance“ Debussyho, ale ztratil noty. Jeho manželka mu nabídla své vlastní, kde byly červeně označené pedály. Aristid von Würtzler je odmítl s tím, že neumí hrát podle not s označenými pedály a poprosil manželku, aby mu koupila nové. Bylo to pro mě fascinující, protože vždy jsme si dávali práci se zapisováním pedálů do skladeb a najednou se ukázalo, že to není až tak podstatné. Samozřejmě jiná situace je v případě současných skladeb, kde se

harmonie velmi často mění a je hodně pedálů. Pak je dobré si je zapsat a ulehčit si tak práci nohou. Aristid von Würtzler byl rovněž skvělý ve čtení not, což mi také moc imponovalo. Občas se dívám na koncerty Young People Concerts z New Yorku z přelomu 50. a 60. let, které vedl Leonard Bernstein. V té době hrál Würtzler v newyorské filharmonii. Nevydržel tam ale moc dlouho a rozhodl se pro sólovou kariéru, později založil náš soubor a cestoval s námi do míst, kam předtím hrával sólové koncerty. Aristid von Würtzler byl fantastický manažer, ničeho se nebál.

Chtěla bych se ještě vrátit do dob svých studií ve Varšavě. Velmi mile vzpomínám pana profesora Berlina, který přednášel filozofii. Bohužel po roce 1968 byl přinucen odejít a my přišli o fantastického profesora a velmi inteligentního člověka. Na univerzitě v New Yorku jsme měli fantastickou učitelku, která vedla výuku takovým způsobem, aby každý v sobě mohl najít tvůrčí sílu. Používala nekonvenční metody, například s námi chodila po střeších univerzitních budov. Tyto budovy se nacházely na Washington Square, což je čtvrtá ulice, nedaleko Broadwaye. Musím uznat, že když se díváte na město z úrovně střeš, vidíte některé věci jinak. Takové metody nám pomáhaly překonávat stereotypy, nemyslet schematicky, abychom mohli utéct z klaustrofobických místností a být více otevření. Tato žena nás také učila jak učit děti. Jmenovala se Francis Aronov. Měla jsem ji moc ráda.

A.T.: Co nejdůležitějšího jste se naučila od svých profesorů?

E.J.-W.: Učím se celý život a jsem otevřená novým nápadům. Dokonce dneska jsem poslouchala v rádiu rozhovor s nějakým pedagogem, klavíristou, který mluvil o věci, kterou také považuji za nesmírně důležitou, a sice, že učitel by měl mít na paměti žákovu individualitu a neříkat mu: „hraj stejným způsobem jako já“. Já jsem to nikdy nedělala, měla jsem tu moudrost, kterou jsem si přivezla z Ameriky. Navíc už dříve jsem si uvědomovala, že každý z nás má jinou stavbu dlaní, jiné podmínky. Stavba ruky vůbec nerozhoduje o možnosti nebo nemožnosti hrát na harfu. Kdysi se říkávalo: „ukáž, jakou máš ruku“ a podle toho se vybíral vhodný hudební nástroj. Osobně znám mnoho skvělých harfistek, které mají malé ruce, a přesto si velmi dobře vedou. Totéž platí o vnímavosti a interpretaci. Nedomnívám se, že moje interpretace dané skladby je nejlepší. Moje interpretace nemusí nutně vyvolávat rezonanci v duši mého žáka. Možná bude chtít zahrát stejnou skladbu jiným způsobem, protože má jiné zkušenosti nebo třeba má rád jinou hudbu. Řekl snad někdo, že moje musí znamenat lepší? Pamatuji si, že na začátku mě bavilo, a později už štválo, když mi někdo pokládal

otázku: „kdo je nejlepším harfistou nebo dirigentem na světě?“. Nic takového neexistuje. Jakým způsobem by se to mělo měřit? Na kilogramy nebo metry krychlové? Nejde to. Těch interpretací je bezpočet a můžeme žasnout nad každým fenomenálním virtuózem, i když pokaždé trochu jinak. Důležité je, aby se mladý člověk mohl v hudbě vyjádřit – a propos toho, co jsem říkala o duši našeho nástroje, že duší harfy je duše člověka, který na ni hraje. Nejpodstatnější je, aby se této duši dostávalo křídel a aby dávala křídla hudbě. Ku příkladu není vůbec nutné trvat na tom, že se trylek musí hrát prsty 1-2-1-3 nebo 4-2-3-1. Mělo by se hrát tak, aby to bylo krásné, aby to působilo na posluchače a abys měla svůj vlastní způsob na to, jak zahrát technicky náročné věci (protože nelze hrát, aniž bychom znali všechny tyto technické figly, takže je potřeba mít připravenou zásobu a ten „pytel“ s dovednostmi musí být plný). Později však můžeme z toho „pytle“ vytáhnout to, co v daný okamžik potřebujeme, abychom mohli zahrát klasickou nebo soudobou hudbu. V případě barokní hudby vytáhneme zase něco jiného. Nikde není napsáno, že dílo musí být interpretováno pouze jedním jediným způsobem, ale tak, aby odráželo hudbu daného historického období. To je pro mě nejdůležitější.

A.T.: Jak se lze podle vás nejlépe připravit na práci harfisty? Je mnohohodinové cvičení nejdůležitějším aspektem?

E.J.-W.: Mnohahodinové cvičení? Já jsem tímto způsobem bohužel cvičila, nikdo mi neřekl, že to není potřeba. Byla jsem velmi ambiciózní a pracovitá, cvičila jsem strašně moc, ale určitě bych mohla dosáhnout stejných výsledků, i kdybych cvičila čtvrtinu toho času. Nikdo mě nenaučil takovému dobrému, efektivnímu cvičení s prohloubenou analýzou díla a co nejrychlejším učením se nazpaměť pro to, abyste cítili frázi. Když si zapamatováváme celé fráze, jsme si více vědomi toho, kam směřuje skladba. Fotografická paměť nám poskytuje oporu, můžeme se cítit bezpečně v případě, že by se objevila „bílá místa“ v naší paměti. Nepotřebuji ani zavírat oči, prostě „vidím“, na které straně jsem a hodně mi to pomáhá. Nejsem schopná vidět celou skladbu, ale „fotograficky“ si pamatuji nejtěžší úseky, a to mi dává podporu. Cvičit se musí moudře, aby člověk věděl přesně, co hraje. Těžké úseky je samozřejmě potřeba vytrénovat, ale důležité je nehrát mechanicky. Samozřejmě, když je člověk teprve na etapě rozvíjení své techniky, tak ty hodiny práce jsou potřebné, ale když už má tu techniku dovedenou do nějaké úrovně, musí cvičit ne dlouho, ale efektivně. Mým vzorem je Anne-Sophie Mutter, která se učí nové partie v letadle. Je to možné, protože si uvědomuje, že se skladba skládá z not, které jsou poskládané do pasáží, stupnic

nebo jiných podob. Stačí se zaměřit na jednotlivé intervaly, změny metra nebo jiné stránky skladby. Líbí se mi také učení pomocí solmizace. Jednu dobu jsem se začala učit skladby nazpaměť pomocí solmizace a dařilo se mi to v případě jednodušších skladeb určených pro žáky základní školy. Tato metoda nespočívá ve čtení tónů, ale spíše ve čtení prostoru mezi tóny. Obzvláště pro nás harfisty je fenomenální, když víme, jaký musí být prostor mezi prsty, abychom mohli zahrát na příklad interval tercie. Pro mě je důležité i to, abych důvěřovala svým svalům, protože tělo má svou vlastní paměť a není potřeba mu překážet hlavou. Když je skladba velmi dobře připravená, pak i když na něco zapomeneš, nesmíš propadnout panice, ale musíš věřit, že existuje kinestetická paměť a tvoje svaly si pamatují, jak skladba pokračuje. Toto všechno jsem se naučila až v dospělosti.

A.T.: Co je podle vás nejdůležitějším prvkem dobré techniky hry na harfu? Co podle vašeho názoru ovlivňuje znění, které je charakteristické pro danou osobu?

E.J.-W.: Myslím si, že se s tím člověk narodí. Ku příkladu jedna z mých žákyň má velmi krásné znění, ale nezdá se mi, že by na tom pracovala. Těžká může být také práce na vyrovnání znění a hraní harmonických intervalů opravdu dvěma prsty najednou. Pokud jde o techniku, myslím si, že základem všeho jsou stupnice a pasáže, důležité přitom je, aby nedocházelo k drnčení struny. Ze začátků se mi zdálo, že by se mělo hrát tak, jak jsem byla naučena já, tj. se zaoblenými prsty, ale některým z mých žákyň se prsty „lámou“ a struny jim méně drnčí. Když učitel pozorně poslouchá tomu, co dělá žák, může si uvědomit, že neexistuje jedno jediné řešení na všechny technické problémy žáků, řešení musí být individuální. Upozorňuji na frázování, ale to už je další etapa po technice. Žák překonává technické problémy postupně od prvního ročníku základní školy až do vysokoškolského studia a, jak jsem již řekla, neexistuje jedno řešení pro všechny. Později, když začínáš nacvičovat nějakou virtuózní skladbu, jako etudu nebo koncert, máš najednou před sebou nakupení všech technických nesnází, avšak ony už pro tebe nepředstavují nesnáze, protože disponuješ nástroji, které můžeš používat k tomu, abys zahrála skladbu co nejlépe.

A.T.: Co byste ráda předala svým žákům? Co je pro vás nejdůležitější jako pro učitelku?

E.J.-W.: Každý hudebník je zároveň umělcem, který se snaží předat jiným emoce a pravdy, které v sobě nosí. Základem všeho je pravděpodobně láska k našemu krásnému nástroji a těžká práce. Tyto prvky jsou nezbytné, aby všechny

technické nesnáze nepředstavovaly překážku, protože teprve pak je možné se přestat koncentrovat na technické vrstvě skladby a soustředit se na to, o jakou skladbu se vlastně jedná a co chtěl nám skladatel sdělit a také co já, jako spoluautor (bez něhož by neexistovala interpretace skladby) chci sdělit svým posluchačům. Pokud máš vnímavou duši, a každý umělec má vnímavou duši, víš, v čem spočívá skladba, jak je vybudována, kde se potřebuješ ztišit, kde buduješ napětí a pak kde je kulminace a kam směřuje. Důležité je, abys to prožívala spolu s publikem, což na druhou stranu představuje nelehký úkol, protože se nemůžeme nechat dojmout krásou hudby, kterou tvoříme a musíme mít nad vším kontrolu. Tvoříme krásu hudby, která se dostává k lidem, protože lidé, kteří přijdou na koncert, právě na toto čekají. Je důležité, abys věděla, že jsi zahrála tak, jak jsi to cítila a tvůj způsob interpretace proniknul k lidem.

A.T.: Děkuji vám za rozhovor.

8. Závěr

Předkládaná práce vznikla z potřeby poctit profesorku Ewu Jaślar-Walickou, kterou považuji za mimořádného člověka. Dvanáct let studia v harfové třídě založené profesorkou Jaślar-Walickou představují důležitou etapu mého života, dospívání a vzdělávání jako instrumentalistky. Během svého studia na Státní všeobecně vzdělávací hudební škole Stanisława Moniuszka v Bílsku-Bělé jsem se aktivně účastnila různorodých aktivit Polského harfového spolku, který Ewa Jaślar založila. Měla jsem příležitost setkávat se s ní v různých situacích a jsem za to nesmírně ráda, protože díky tomu jsem ji dobře poznala a mohla jsem se hodně naučit.

V jednotlivých kapitolách své práce jsem se snažila představit příslušné aspekty profesního života Ewy Jaślar. V první kapitole jsem popsala etapy její hudební kariéry počínaje školními léty v Polsku a zlomového okamžiku odcestování na Mezinárodní harfovou soutěž v Hartfordu ve státu Connecticut ve Spojených státech v roce 1969, přes léta hudební kariéry v souboru The New York Harp Ensemble, až po návrat do Polska po třidvaceti letech.

Ve druhé kapitole jsem se soustředila na výjimečný soubor čtyř newyorských harf The New York Harp Ensemble, jeho vznik, bohatou koncertní činnost, premiérově předvedené skladby a úspěchy na mezinárodní scéně.

Třetí kapitola je věnována Polskému harfovému spolku, který představuje další důležitý prvek širokého spektra působení profesorky Jaślar-Walické po návratu do rodné země. Obzvláště jsem chtěla zdůraznit organizační a popularizační přínos spolku a jeho vliv na mladé harfisty v Polsku, a tedy i obrovské množství práce Ewy Jaślar-Walické ve prospěch polské harfové komunity.

Další, čtvrtá kapitola se zaměřuje na práci Ewy Jaślar-Walické jako šéfredaktorky Bulletinu Polského harfového spolku. Zdůraznila jsem tento aspekt, abych upozornila na to, jak cenná a hodnotná je tato práce. Bulletin je vzorován na American Harp Journal a stejně jako americký časopis, je i polský nenahraditelným zdrojem informací a kvalitního obsahu pro harfovou komunitu v Polsku. Podle mého názoru je rovněž nesmírně důležité zdůraznit, v kolika různorodých pozicích se Ewa Jaślar-Walicka umí realizovat.

Poslední kapitolu tvoří rozhovor s paní profesorkou. Myslím si, že by tato monografie nebyla úplná bez uvedení slov samotné paní profesorky, které ukazují její výjimečnou, radostnou osobnost.

Myslím si, že Ewa Jaślar si svým postojem vybuďovala velkou pedagogickou autoritu nejen u mě, ale i u ostatních žáků. Dala nám vzor svým bohatým uměleckým životopisem, povahou inspirující k aktivnímu jednání, pozitivním myšlením a především vírou v lidi a jejich možnosti. Skutečným mentorem je ten, kdo dodává sílu našim křidlům.

Dr hab. n. med. Jacek Sznurkowski jednou napsal: „autoritu představují lidé, jejichž životní postoj a úspěchy vzbuzují náš obdiv a chceme ji následovat. Podle mého názoru se může autoritou stát člověk, který na jednu stranu má v sobě duši dítěte, a na druhou stranu má zralý, 'krásný rozum'. Duše dítěte dělá z člověka kreativního vizionáře, odpovídá za velký entuziasmus a nadšení pro to, co dělá. Krásný rozum způsobuje, že lidé mají rádi sebe a ostatní, stále usilují o dokonalost, jsou vytrvalí a připraveni nést oběti. Člověk obdarovaný těmito vlastnostmi velmi rychle dosahuje vysoké úrovně kompetencí, tj. profesionality, má dobré osobní vztahy a může být tak následováníhodným vzorem. Kompetentní člověk s dobře uspořádaným životem je jako strom s hlubokými kořeny, který nejde lehce zlomit. Takový člověk, aby se mohl stát autoritou v komunitě, ve které působí, musí být navíc vizionářem, který vyniká nadprůměrnou vitální energií. Musí umět nakazit svou vizí ostatní a soustředit se na dosahování úspěchů“. Právě takto vnímám Ewu Jaślar-Walickou.

Ewa Jaślar-Walicka, přestože vlastní jak polský, tak americký pas, bydlí aktuálně na území České republiky – v Českém Těšíně. Aktivně se účastní místního kulturního života, dlouhé roky úspěšně vede harfovou třídu na Základní umělecké škole v Českém Těšíně, pořádá koncerty harfové třídy hudební školy v Bílsku-Bělé ve spolupráci s harfovou třídou z Českého Těšína. Věřím, že moje diplomová práce přispěje k bližšímu poznání Ewy Jaślar v hudebním prostředí České republiky – zemi, kde dlouhodobě bydlí.

S radostí vzpomínám den, kdy jsme spolu s Ewou Jaślar vyrazily na koncert významné harfistky Jany Bouškové do Ostravy. Tato událost byla pro mě obrovským zážitkem, byla jsem pod velkým dojmem nádherných interpretací, které zazněly během koncertu. V té době jsem již dlouho přemýšlela, u koho bych chtěla pokračovat ve svém hudebním vzdělávání. A právě toto setkání s profesorkou Jaślar-Walickou a její pomoc měly za následek, že jsem dospěla k správnému rozhodnutí. Tato situace je podle mě ideální ukázkou velké angažovanosti Ewy Jaślar jako učitelky.

Troufám si říct, že mám štěstí na osoby, po jejichž boku se učím a zdokonaluji své dovednosti a nesmírně si toho vážím. Nyní jako studentka

profesorky Jany Bouškové mám rovněž možnost setkávat se s mimořádnou osobností.

Během psaní monografie Ewy Jaślar-Walické jsem chtěla představit výjimečnou hudebnici z řad polských harfistek, úžasnou učitelku, ale především velmi cenného člověka. Od samého začátku jsem přemýšlela, jakým způsobem vyjádřit lidskou osobnost, protože právě profesorčina postava a povaha způsobily, že ji mohu bezpochybně považovat za svou autoritu.

9. Přílohy

1. Koncertní program, Carnegie Recital Hall, 16.05.1978

EVA MARIA JASLAR - native of Poland - started her music education at the age of six. In 1968 she obtained her Master's Degree from the Warsaw Academy of Music. In 1969 she represented Poland in the First International Harp Competition in Hartford, Conn., as a result of which she received a scholarship to study harp under the direction of Dr. Aristid von Wurtzler. In 1972 she won Second Prize in the American Harp Contest sponsored by the American Harp Society, and in 1974 she earned her second Master's Degree from New York University. She is an active member of the New York Harp Ensemble performing with this group since its establishment in 1970. With this ensemble she has traveled extensively in North and Latin America, Europe, Canada, Near and Far East, made numerous radio and television performances, and recorded twelve albums.

RECENT CRITICS

Hannover, Germany	<i>"Ideal performance...rare and precious at the same time...indeed a musical delight."</i> /Hannoversche Allgemeine Zeitung/
Columbia, South America	<i>"...only geniuses make this kind of sound with their harps."</i> /El Pais/
Wroclaw, Poland	<i>"...excellent technique, flawless interpretation, understanding of style and deep musicality, indeed a revelation."</i> /Slowo Polskie/
Roma, Italy	<i>"Perfect harmony, great clarity and vivacity...enormous fascination."</i> /Il Messagero/
Istanbul, Turkey	<i>"Musical delight which will be impossible to forget."</i> /Cumhuriyet/

PROGRAM

- B. Galuppi - Larghetto e Allegro
- G. F. Handel - Concerto in F Major, Op. 4, No. 5, with cadenza by Aristid
Larghetto
Allegro
Alla Siciliana
Presto
- M. Grandjany - Fantasy on Theme of Haydn
- M. Ptaszynska - "From Persian Tapestries"
- M. Tournier - Concert Etude "Au Matin"

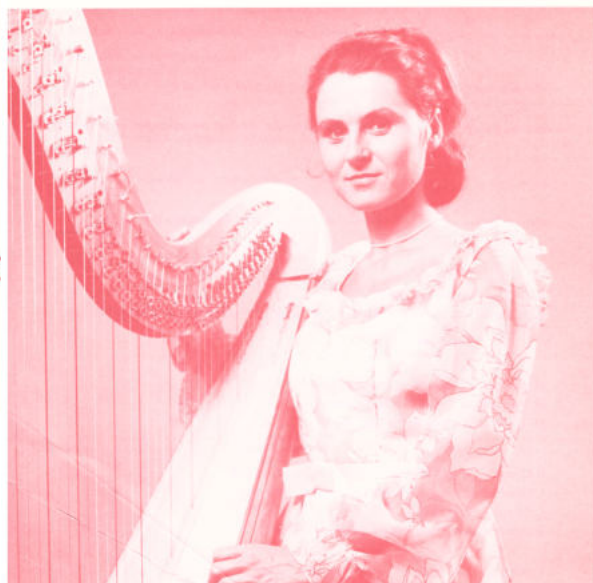
INTERMISSION

- P. Creston - "Olympia" Rhapsody for Harp Solo, Op. 94
- I. Patachich - Contorni : Grafica - Tempera - Incisione
- C. Salzedo - Scintillation
- A. von Wurtzler - Variations on Theme of Corelli

TICKETS: All seats \$4.00. On sale at Carnegie Hall Box Office, 154 West 57th Street, New York, N.Y. 10019, two weeks in advance of concert. For mail orders, enclose self-addressed stamped envelope.

The New York Harp Ensemble
presents

EVA JASLAR
Harpist, Narrator

Carnegie Recital Hall
Tuesday Evening May 16, 1978 at 8:00

2. Doporučení (Aristid von Würtzler), 26.02.1979

New York University

School of Education, Health, Nursing, and Arts Professions
Division of Arts and Arts Education
Department of Music and Music Education
777 Education Building
Washington Square
New York, N.Y. 10003
Telephone: (212) 598-3491, 3492, 3493, 3494

Prof. Roger P. Phelps
Coordinator
Doctoral Programs in Music and Music Education
New York University

February 26, 1979

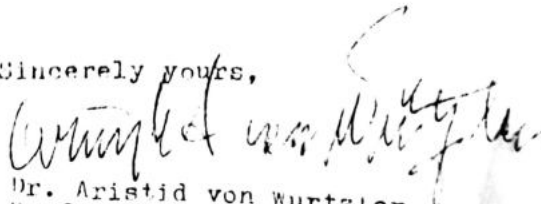
Dear Professor Phelps,

This concerns Miss Eva Jaslar, a student of mine, whom I know almost ten years, which is from the time she arrived in the United States.

My long years of association with Miss Jaslar, both as my student and as a member of the New York Harp Ensemble, allows me to describe her as an extremely talented and accomplished young artist and also as an intelligent and hard working student, dedicated to her profession, endowed with an inquiring mind and academic abilities that make her capable of successfully completing her doctoral studies.

If you should need any further recommendations or additional information about Miss Jaslar's ability to successfully pursuing and completing her doctoral work, please do not hesitate to contact me.

Sincerely yours,

Dr. Aristid von Würtzler
Prof. of Harp
New York University

3. Koncerty The New York Harp Ensemble 1980-1981

UNITED STATES CONCERTS DATES, 1980-81 SEASON
 arranged by Columbia Artists Management, Inc

R. DeSimone
 36916713

RICHARD DeSIMONE
 Situation Chart #4

6/26/80

Season 1980-81

NEW YORK HARP ENSEMBLE

FALL TOUR

Sun. Sep. 26 X 600 miles
 Sat. 27 St. John, N.B.
 Sun. 28 X Fort

Mon. Sep. 29 C Yarmouth, N.S. *only 1 hour Harp*
 Tue. 30 C Bridgewater, N.S. *change of cell*
 Wed. Oct. 1 C Moncton, N.B. *with 2 pool*
 Thu. 2 X 412 miles
 Fri. 3 C Watertown, N.Y.
 Sat. 4 DC Trenton, Ont. *with*
 Sun. 5 X *Horseshoe Charlotte, Wash*
Swanhead of South

Mon. Oct. 6 DC Lebanon, Pa.
 Tue. 7 DC Vineland, N.J. *with 2 papers*
 Wed. 8 X
 Thu. 9 C Statesville, N.C. *with 2 pool*
 Fri. 10 X 420 miles
 Sat. 11 *summit of the mountain*
 Sun. 12 DC Decatur, Ala. 3 pm

Mon. Oct. 13 DC Selma, Ala.
 Tue. 14 C Biloxi, Miss. *with 2 pool*
 Wed. 15 X 350 miles
 Thu. 16 DC Clarksdale, Miss. *with 2 pool*
 Fri. 17 X 470 miles
 Sat. 18 C Bartlesville, Okla. *with 2 pool*
 Sun. 19 X 300 miles

Mon. Oct. 20 C Dodge City, Ks.
 Tue. 21 X 520 miles
 Wed. 22 DC Rolla, Mo. *with 2 pool*
 Thu. 23 X
 Fri. 24 C Clinton, Ia. *with 2 pool*
 Sat. 25 C Paris, Ill. *with 2 pool*
 Sun. 26 C FINDLAY, OHIO 4:30 pm
part of the day "Bark's Bay" for 1000 people

Mon. Oct. 27 X 420 miles
 Tue. 28 C Wellsboro, Pa.
 Wed. 29 C Harrisburg, Pa. (C)
 Thu. 30 C Johnstown, Pa.
 Fri. 31 335 mi X 470

Nov 12 San Salvador (Central America)
 Nov 14 Guatemala
 Nov 17 - December 18 West Germany (218 concerts)
 Dec 19 Izmir Symphony
 Dec 20 Izmir Symphony
 Dec 25 Istanbul Recital
 Dec 27 Istanbul Symphony
 Dec 28-Jan 2, 1981 Bombay (2 concert)
 Jan 3, 1981 Kuala Lumpur
 Jan 4, 5, Singapore Symphony (2 concert)
 Jan 7 Manila, Philippines
 Jan 11 Hongkong
 Jan 13-24 China, Jan 24-27 Korea & Japan

SPRING TOUR

Sun. Feb. 1 C Glendale, Cal. 3 p.m.
 Mon. 2 X
 Tue. 3 DC Carson City, Nev.
 Wed. 4 X
 Thu. 5 C San Mateo, Cal. (L)
 Fri. 6 X
 Sat. 7 X

Sun. Feb. 8 X
 Mon. 9 C Kalispell, Mont. LIST
 Tue. 10 X
 Wed. 11 DC Bozeman, Mont.
 Thu. 12 Rexburg, Idaho LIST
 Fri. 13 CS LOGAN, UTAH LIST
 Sat. 14 X

Sat. Mar. 14 TULLY HALL, N.Y.C.
 Tu. Mar. 17 READING, Penn SYM.
 Sat. Mar. 21 BOSTON, MASS
 Sat. Apr. 4 BALTIMORE, M.D. SYM.
 Sun. 5 X

Thu Apr. 8 Knicker Club N.Y. CITY

May Monte Carlo, Monaco (TV FILM)
 Italy
 Malta
 Paris
 Denmark?
 Belgium?

10. Prameny a literatura

Rozhovor s Ewou Jaślar-Walickou 28.02.2020, Český Těšín

Články:

Biuletyn Polskiego Towarzystwa Harfowego, Cieszyn 2004, č. 1

Biuletyn Polskiego Towarzystwa Harfowego, Cieszyn 2005, č. 3

Biuletyn Polskiego Towarzystwa Harfowego, Cieszyn 2005, č. 5

Biuletyn Polskiego Towarzystwa Harfowego, Cieszyn 2006, č. 6

Biuletyn Polskiego Towarzystwa Harfowego, Cieszyn 2007, č. 9

Biuletyn Polskiego Towarzystwa Harfowego, Cieszyn 2007, č. 10

Biuletyn Polskiego Towarzystwa Harfowego, Cieszyn 2011, č. 21

Biuletyn Polskiego Towarzystwa Harfowego, Cieszyn 2013, č. 27

M.Skura, *Dialogiczny sposób życia w filozofii Martina Bubera - koncepcja bliska pedagogickým wyzwaniom? „Człowiek-Niepełnosprawność-Społeczeństwo”* 2016, č. 31

E.Świder, *Z harfą przez świat*, „Zwrot” 2014, č. 6

Internetové zdroje:

Rozhovor s Ewou Jaślar-Walickou [online]. [cit. 2020-01-21].

Dostupné z: <https://harppost.blogspot.com/2017/04/interview-with-ewa-jaslar-for-harpa.html>.

Rozhovor s Ewou Jaślar-Walickou [online]. [cit. 2020-01-22].

Dostupné z: <http://harfa.pl/nigdy-nie-balam-sie-zmian-rozmowa-z-ewa-jaslar-walicka>.

The New York Harp Ensemble [online]. [cit. 2020-02-24].

Dostupné z: <https://www.swansonharp.com/traveling-with-the-new-york-harp-ensemble>.

The New York Harp Ensemble [online]. [cit. 2020-02-25].

Dostupné z: https://en.wikipedia.org/wiki/New_York_Harp_Ensemble.

Polský harfový spolek [online]. [cit. 2020-03-01].

Dostupné z: <http://harfa.pl/o-nas/>.

Stříbrná Těšíňáčka [online]. [cit. 2020-03-03].

Dostupné z: <http://www.cieszyn.pl/?p=articlesShow&iArticle=7745>.

Rozhovor s Barbarou Pniewskou [online]. [cit. 2020-03-22].
Dostupné z: <https://web.archive.org/web/20120321161741/http://harfak-es-harfasok.blogspot.com/2011/04/interview-with-barbara-von-Würtzler.html>.

Anna Scheller [online]. [cit. 2020-04-27].
Dostupné z: https://www.polmic.pl/index.php?option=com_mwosoby&id=1139&view=czlowiek&lang=pl.

Klara Woškowiak [online]. [cit. 2020-04-27].
Dostupné z: http://www.cieszyn.pl/files/Klara_Woskowiak.pdf.

Vztah mistr-žák [online]. [cit. 2020-05-29].
Dostupné z: <https://gazeta.us.edu.pl/node/194851>.

Martin Buber [online]. [cit. 2020-05-29].
Dostupné z: https://www.researchgate.net/publication/331976409_Dialogiczny_sposob_zycia_w_filozofii_Martina_Bubera_-_koncepcja_bliska_pedagogicznym_wyzwaniomDialogical_lifestyle_in_the_philosophy_of_Martin_Buber_-_A_concept_close_to_pedagogic_challenges_w_Czlowie.

Autorita [online]. [cit. 2020-06-02].
Dostupné z: <https://www.nowaera.pl/angielski/blog/autorytet-czyli-co>.

Autorita [online]. [cit. 2020-06-03].
Dostupné z: <https://jestesmarka.pl/marka-osobista/autorytety-na-czym-buduje-sie-autorytet-u-innych-1/#more-970>.